

RASÛL-İ ZÎŞÂN EFENDİMİZ

Yüce Rabbimiz, muhabbetinin eseri olarak yarattığı ve âlemlere rahmet olarak gönderdiği Hazreti Muhammed Mustafa (s.a.s.)'i, yokluk âleminde çıkarıp hayat verdiği varlıkların en üstünü kılmıştır. O, Her şeyden önce bir insan olan, ama aynı zamanda peygamberler silsilesini mühürleyip kapatan Allah'ın son elçisidir. Aslında Peygamber Efendimizin övülmeye ihtiyacı yok, zira onu bizzat Cenâb-ı Allah övmüş, meleklerine de övdürmüştür. Böyle olmakla beraber bizler de Rasûl-i Kibriya Efendimize salât ü selâm eder, onu över ve hürmetle anma mecburiyetinde olduğumuzu biliriz. Ama bizim övgümüz, onun ihtiyaç duymasından ve şanını yüceltmek için değil, ona intisap etmekle, mübarek ismini anmakla kendi derece ve şanımızı yükseltmek amacıyla. Tabii, bir de Allah'ın emrini yerine getirmek suretiyle, övdüğünü övüp sevdiğini severek Yaradana yakın olmak arzusuyla böyle hareket etmekteyiz.

Allah Teâlâ, Peygamber Efendimizi yaratmakla kalmamış, sevmekle ve sevdirmekle de yetinmemiş, onu her konuda bizlere model olacak surette bir nümune-i imtisal göstermiştir. Buna binaen elinden geldiğince Peygamberimizi örnek alan bir insan, hayatta muvaffak olup Allah'ın rızasına nail olma gibi yüce bir şana sahip olacaktır.

Peygamber Efendimizin her konuda örnek oluşunun özellikle altını çizmek istiyorum. Ayrıca onun herkes için örnek bir hayata sahip olduğunu bir kez daha vurgulama ihtiyacı duyuyorum. Hatta onun örneği sadece Müslümanlar için söz konusu değildir, ama tâbi olup hayat modelini örnek alanlar Müslümanlardır.

Her Müslüman Peygamber Efendimize gönülden inanır ve onu candan sever. Fakat bu inancın derinliği ve sevginin derecesi her Müslümanda farklı olabilir, buna göre Peygamberimizi örnek alma şeklinde ortaya çıkan bazı farklılıklar görülebilir. Birisi Peygamber Efendimizin ahlâkî faziletlerine, diğeri şeklî özelliklerine, başka biri ibadet hayatına, bir diğeri de günlük muamelâtına ağırlık verebilir ya da onun olaylara karşı hikmetli yaklaşımını, ince düşüncesini ilke edinmiş olabilir. Bunların her biri takdire lâyık davranışlardır, fakat esas olan Peygamber Efendimizi bir bütün olarak görmek, onun mübarek hayatını hayatımıza her yönüyle taşıyabilmektir. Dolayısıyla Allah'ın son elçisi Hazreti Muhammed'in söz ve davranışlarının mecmuu, toplu hâli demek olan sünneti a'dan z'ye örnek alma çabamız bir ömür boyu sürmelidir. O, bizim için her konuda en güzel örnek, üsve-i hasenedir.

Vedat S. Ahmed

İÇİNDEKİLER

- 02 Müslümanların Gücü Birlik Olmalarındandır
- 06 Hazreti Muhammed (s.a.s.)'i "Sirâc-ı Münîr" Kılan Şemâil ve Hilyeler
- 08 Ölüm ve Kabir Hayatı
- 10 Yaşlıların İmanı, Gençlerin İlimi

- 12 Bakoğlular Çeşmesinin Öyküsü
- 14 Çiflik Mahalle Medresesi Neredeydi?
- 16 Çar Ferdinand'ın Yeni Camisi
- 17 Lofçalı Ahmed Cevdet Paşa (1823-1895)
- 18 Haber turu

Sayı 10 (322)
Ekim 2021
Yıl XXXI

ISSN: 1312-9872

Yayın Sahibi
BULGARİSTAN
MÜSLÜMANLARI
BAŞMÜFTÜLÜĞÜ

Yayın Türü
Aylık, süreli

Başredaktör
Vedat S. Ahmed
Yayın Kurulu
Cemal Hatip
Dr. Kadir Muhammed
Murad Boşnak
Muhammed Kamber
Dr. Selime Hasanova
Aydin Ömerov

Dizgi ve Tasarım
Salih M. Şabanov

Adres
Sofya 1000
ul. „Bratya Miladinovi“ 27
Müslümanlar Dergisi
tel.: 02/981 60 01

Temsilcilikler
Bölge Müftülükleri
Cami Encümenlikleri

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Baskı
Sky Print

Abone ücretleri
Yıllık: 24,00 lv.
Altı aylık: 12,00 lv.

MÜSLÜMANLARIN GÜCÜ BİRLİK OLMALARINDANDIR

Başmüftü Dr. Mustafa Hacı ile Mülâkat

► **Muhterem Başmüftü Efendi,** dergimize bu özel mülâkatı vermeyi kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Sizi 1990 yıllarının başına götürerek liseden mezun olduktan sonra doğduğunuz köy olan Draginovo'da imamlık yaptığınızı hatırlatalım. O zamana kıyasla imamların durumu bugün daha mı iyi?

Bu konuya hangi açıdan baktığımıza bağlı. Komünizmin çöküşünden hemen sonra insanlar uzun yıllar eksikliğini hissettikleri İslâm'a susamış durumdaydı. Komünizm ateist düşüncelerle insanların ruhlarını yeterince zehirlemiş ve artık onlar ruhlarını manevî olarak beslemek istiyorlardı. Bu açıdan imamların durumu daha kolaydı, çünkü cemaati aramak zorunda değildiler; insanlar imamları arıyordu. Neredeyse her Müslüman, çocuklarını dinî ruhta yetiştirmeye çalışıyor, onları Kur'ân kurslarına gönderiyordu. Maddî açıdan imamların durumu çok daha zordu, çünkü herhangi bir ücret almadan çalışıyorlardı. Birçok yerde insanlar imama maaş sağlanması adına kendi aralarında para toplardı, ancak her yerde bu uygulanmazdı ve ayrıca bir imamın maaşının ne kadar olması gerektiğine dair bir düzenleme de yoktu. Bu durum, imamlar ve cemaat

arasında gerilime sebep oluyordu, çünkü bazı insanlar imamlara ücret ödenmemesi ve onların mevlit, cenaze gibi merasimlerden geçimlerini sağlamaları gerektiği inancı hâkimdi.

Bugün imamlar başka zorluklarla baş etmek zorunda. Geçmişte insanlar sadece namaz kılmaları ve Ramazan ayında oruç tutmaları gerektiğini duymakla yetinirken, bugün insanlar, özellikle de gençler, dinin gündelik hayattaki rolüyle ilgileniyor, yaşam ve kültürlerindeki yeri hakkında sorulara cevap arıyorlar. İşte bu yüzden imamların çağa ayak uydurabilmeleri ve bütün sorulara cevap verebilmeleri adına daha iyi bir hazırlık sahibi olmaları gerek. Bu hedefe henüz ulaşamadık. Ulaştığımızda imamların malî sorunları kökten çözüm bulacak, çünkü o zaman bütün ilgili taraflar imamların sorunlarını çözmek için yarışacak.

► **Hocam, Ürdün'deki Yermük Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi mezununuz. O zaman yaşanan zorluklar mutlaka daha fazlaydı. Bu üniversitedeki eğitiminizi kısaca anlatın lütfen. Bir de şimdilerde Bulgaristan'dan orada eğitimine devam etmek isteyenler var mı?**

Bunu kısaca anlatamam, çünkü bizim bursumuz yoktu ve gerçekten çok zor koşullarda eğitim aldık. Yaptıklarının karşılığını sadece Allah'tan bekleyen insanlar bize

yardım etti. Benim bir sorunum daha vardı – ailem. Yaklaşık olarak beş sene gayret edip Ürdün'de okudum, eşimle çocuklarım ise Bulgaristan'daydı. Büyük bir sınavdı, ancak eğitim fırsatından yararlandım, çünkü bu benim hayalimdi.

Günümüzün gençleri ülkemizdeki Yüksek İslâm Enstitüsünde de yurtdışında da ilâhiyat okumak istemiyor. Yurt dışında dinî okullarda eğitim alan üniversite öğrencileri yok denilecek kadar az. Sorun da şu: Müftülük teşkilâtında çalışan olarak eğitim ile ücret ve prestij arasında bağlantının kurulamaması. Bu çok yanlış bir algıdır. Belki de bu yüzden müftülük teşkilâtında çalışanların büyük bir kısmı eğitim almayı gerekli görmüyor, çünkü onlara göre İslâm hakkında temel bilgilere sahip olmaları yeterlidir.

► **23 Ekim 1997 yılında düzenlenen birleştirici Millî Müslümanlar Konferansında ilk defa üç yıllığına Başmüftü seçildiniz. 2005 yılından bugüne kadar 16 yıldır Bulgaristan Cumhuriyetinde Başmüftüsünüz. Delegelerin size olan güvenini hak ediyorsunuz. Müslüman toplumu temsil ettiğiniz en zor dönem hangisiydi?**

1997 yılının Haziran ayı sonu Ürdün'den döndüm ve Başmüftü olmak aklımın ucundan bile geçmedi, çünkü 1992 yılına kadar Başmüftülüğün başındaki üç kişiden biriydim ve oradaki sorunların ga-

Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş, Bulgaristan Başmüftüsü Dr. Mustafa Hacı Aliş'i kabul etti.

yet farkındaydım. Ancak ben karar vermiyorum, karar veren Allah'tır! Böyle bir sorumluluğu üstlenmek istemememe rağmen, artık on dokuz yıldır görevimin başındayım.

Bu yıllar boyunca farklı sorunlarla karşılaştım; siyasetçilerin kaprisleri ile uğraşmam gerekti, güvenlik birimleri ve savcılık tarafından sorgulandım, Devlet Emniyeti (DS) çalışanı ilân edildim vs. Ancak en zor dönemlerim, Müslüman kökenli insanların gayr-ı müslim kültürünü ve yabancı isimlerini kabul ettikleri, hayatlarını başka bir dine mensup insanlardan farklı yaşamadıkları zamanlardı. Müslümanların Ramazan ayında alenen yemek yediklerini görmek, alkollü düğünler yapmak gibi eylemleri görünce özgüvenim zedeleniliyordu.

► **Yakında bir kez daha Bulgaristan Başmüftüsü seçildiniz. Tebrik ederiz! Aslında tek aday sizdiniz. Size göre Başmüftü nasıl biri olmalı, Müslüman toplumunun başındaki kişi hangi özelliklere sahip olmalı?**

1990'lı yıllarda Müslümanlar Diyaneti tüzüğünde "Başmüftü, gerekli dinî eğitime sahip olmalı" yazıyordu ve istenilen eğitimin ne anlama geldiği açık değildi. Bu ise yüksek İslâmî eğitim mezunu olan personel eksikliğinden kaynaklanmaktaydı. Bugün tüzükte Başmüftünün yüksek İslâmî eğitime sahip olması gerektiği yazıyor. Ancak bu yeterli değil. Başmüftünün hem dinî hem de idarî alanda deneyime sahip olması gerekmektedir. En önemli şey ise çalışanların müftülük kurumuna olan güvenidir. Bir şablon belirleyip bütün bölgeleri veya bütün çalışanları aynı kefeye koyamayız. Bulgaristan'daki bölgeler birbirinden çok farklı, eğer başarılı olmak istiyorsak, farklı bölgelerdeki duruma göre hareket etmeliyiz.

Manevî güç de büyük önem taşır. Allah adına sabretmek ve bazı olayların gelişmesini beklemek her yöneticinin ana görevlerinden biridir. Aynı zamanda her çalışan ve bölge müftüleri sorunlarının hemen çözülmesini istiyor, ancak

bugünden yarına bir sonuç alınması beklenmemelidir, ileriye dönük çalışılmalıdır.

► **Müslümanlar hangi konularda Başmüftülüğün kapısını çalabilir?**

Müslümanların bu kurumu iyi bildiklerini sanmıyorum. Bazıları burasını siyasi bir teşkilât, bazıları ise para kaynağı kabul ediyor. Aslında Başmüftülük malî işletme veya devlet kurumu değildir, Müslümanları temsil eden, dinî hayatlarını düzenleyen bir kurumdur. Başmüftülük manevî enerji kaynağıdır ve aynı zamanda haksızlığa uğrayanların, muhtaçların da koruyucusudur. Başmüftülük, kanunların çözüm bulamadığı bütün konularda toplumda arabulucudur. Başmüftülük, Müslümanların kimliğinin yanı sıra ruhlarını da canlı tutan etkinlikler düzenlemektedir.

Ayrıca herkes tarafından açıkça bilinmelidir ki, Müslümanlar kendi başına ümmet olamaz, Müslümanların gücü birlik olmalarındadır. Bulgaristan'daki Müslümanları birleştirecek başka bir kurum ve ide-

Başmüftülüğü ziyaret eden Kur'an kursları katılımcıları

oloji yoktur. Başmüftülük, bizden kesinlikle daha aptal ve sorumsuz olmayan atalarımızdan bize miras kalmıştır. Birçok insan Başmüftülüğü kendi çıkarlarına hizmet veya hedeflerine ulaşmak için paravan olarak kullanmaya çalışıyor, ancak amaçlarına asla ulaşamıyorlar. İşte bu yüzden, Müslümanlar her konu hakkında, günlük hayatları ve dinleri ile ilgili sormak istedikleri bütün sorulara cevap bulmak adına kurumumuzun kapısını çalabilirler.

► **Önümüzdeki yıllarda dinî faaliyetlerin düzenlenmesi hakkında hedefler ve karşılaşılabilecek zorluklar nelerdir?**

Otuz yıl boyunca müftülük sistemi uzun ve zor bir yol kat etti. Temel sorun, teşkilâtımızın gelişmesi için vizyon ve stratejinin olmamasıydı. Bugün bu sorun çözüldü. Atılması gereken adımlar belli, ancak bu yeterli değil. Bu kurumun Bulgaristan'da yaşayan her Müslüman tarafından tanınması gerekmektedir. Başmüftülüğün mesajları, kendini bu kurumun bir parçası olarak gören her bir Müslümana ulaşmalıdır. Bu ise çok çaba gerektiren bir durumdur.

Müftülük, Müslümanlara daha yakın olmalı. Bunu Başmüftü tek

başına veya bölge müftüleri yapamaz. Bu bütün çalışanların ve özellikle kurumun bel kemiği olan imamların görevidir.

Devletin ve siyasetçilerin de dinin gerçek hayattaki öneminin farkına varmaları gerekir. Din, siyasetin hizmetinde olamaz, siyasi duruma göre hareket edemez. Din, insanların hatalarını düzeltir. Bu, herkes tarafından kabul edilene kadar toplumdaki sorunlar derinleşecektir.

► **Başmüftülüğün bugün itibarı ile ne kadar vakıf malı var ve yıllık olarak bu malların geliri ne kadardır? Devletin müftülüğe yapmış olduğu yardımlar bir adım ilerlememizi sağlıyor. Peki bu yardımlar yeterli mi?**

Vakıf mülklerinin ne kadar olduğunu söylemek pek mümkün değil. Bu, oldukça sık sorulan, ama cevabı verilemeyen bir soru, çünkü camiler, saat kuleleri vs. hepsi vakıf malı. Vakıf mülklerinden elde edilen gelire gelince, yıllık olarak yaklaşık üç milyon leva gelir oluyor. Müftülük ayrıca devletten beş milyon yedi yüz bin leva sübvansiyon alıyor. Müslümanlardan gelen bağışlar da eklenince bütçe yaklaşık on dört milyon leva oluyor.

Önceki yıllara kıyasla malî du-

rumun çok daha iyi olduğu görülüyor, ancak çalışanların ve özellikle imamların maaşlarında ciddi anlamda iyileştirme yapılmasına yeterli değil. Umarım bunu en yakın gelecekte yapabiliriz. Ancak söylediğimi tekrar etme riskini göze alarak belirtmeliyim ki, imamların anlaması gereken şudur: Maaşları, ne kadar faal oldukları ile bağlantılıdır.

► **Başmüftü ve aynı zamanda Yüksek İslâm Enstitüsü Rektörü görevlerini yerine getirebilmek için nelerden mahrum kalıyorsunuz? Tatilden belki...**

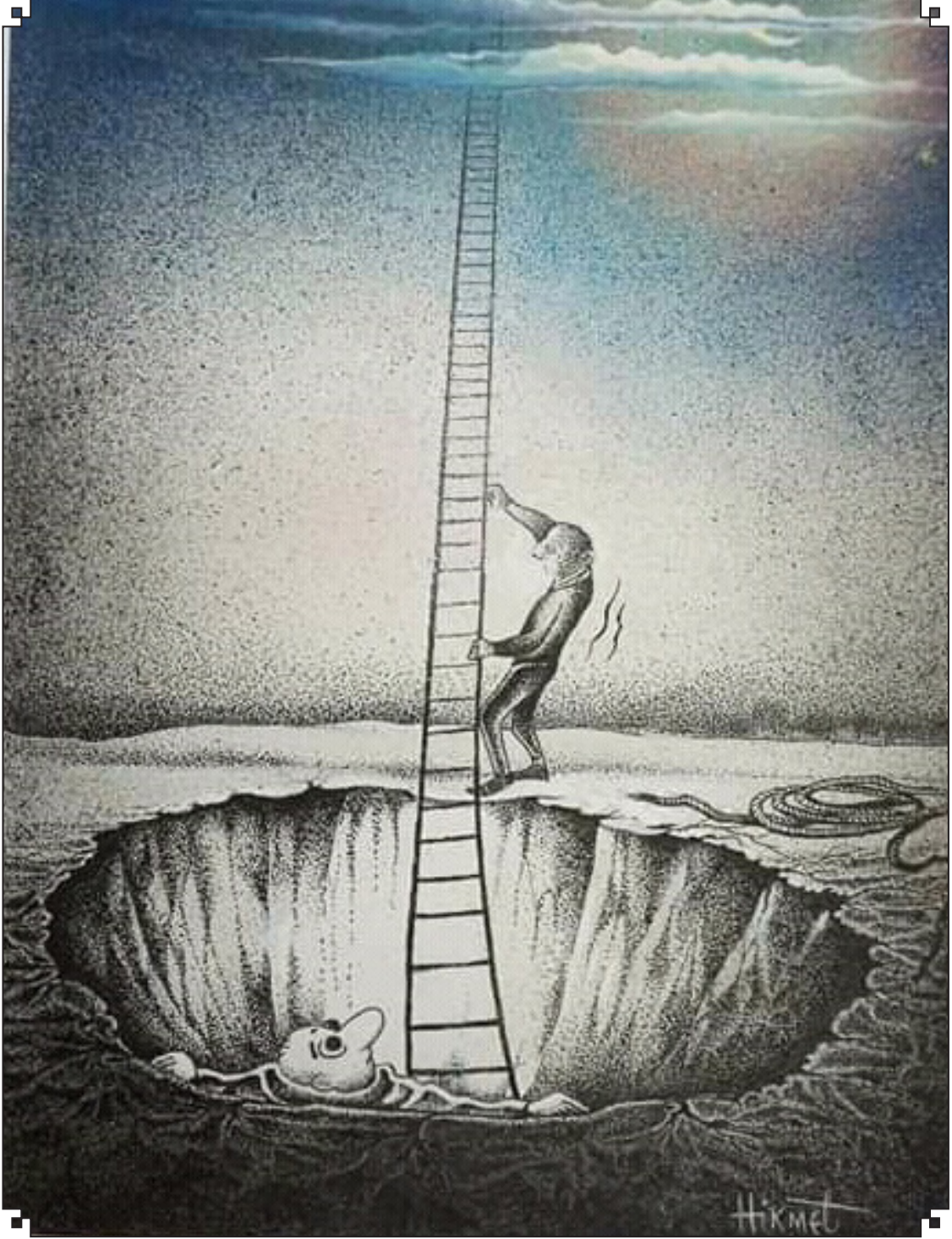
Tatil kavramı farklı şekillerde yorumlanabilir. Bazen insan çalışırken daha iyi dinlenebilir ve bazen de hiç bir şey yapmazken yorulur. İnsanın ihtiyacı, yaptığı işten, emeğinin meyvelerinden ve son olarak çevresindeki insanlarla arasının iyi olmasından kaynaklanan tatmin olma duygusudur.

► **"Müslümanlar" dergisi sayfalarından Müslüman topluma neler söylemek isterseniz?**

Bulgaristan'daki Müslümanlar hayatlarını kendi ellerine almayı öğrenmelidir. Müslümanların inancının doğasında "kurtarıcı" beklemek yoktur. Herkesin kendi içine dönüp vicdanı ile hesaplaşması gerekiyor, çünkü son zamanlarda bu önemli konu daima başkalarına bırakılıyor. Zor durumda kaldıktan sonra her zaman başka insanlar suçlanır.

Suçlama, Müslümanlara değil, zayıf insanlara özgü bir şeydir. Müslümanlar, sahip olup da kullanmadıkları kapasitenin farkına varmalıdır. İslâm kimsenin patenti değildir, bütün Müslümanlarındır ve bu hepimizin İslâm'ın neşv ü neması için çalışmamız gerektiğini göstermektedir.

YARDIM ELİ

HAZRETİ MUHAMMED (S.A.S.)'İ “SİRÂC-I MÜNİR” KILAN

ŞEMÂİL VE HİLYELER

DR. SELİME HASANOVA
YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ
ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

Hazretî Ali (r.a.) Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.)'i şöyle anlatmaktadır: “Rasûlullah (s.a.s.) ne son derece uzun ne de kısaydı. Orta boyluydu. Saçları ne kıvrıkcık, ne de dümdüzdü. Hafif dalgalıydı. Şişman olmadığı gibi, yüzü de yuvarlak değildi. Yüzünün rengi kırmızıya çalan beyazdı. Gözleri kara, kirpikleri uzundu. Kemiklerinin eklem yerleri iri ve omuzlarının arası genişti. Avuçları ve ayakları dolgundu. Yürüdüğünde yokuştan iner gibi sert adımlar atardı. Bir tarafa döndüğünde vücuduyla dönerdi. İki omuzu arasında mührü vardı. Zira o, peygamberlerin sonucusuydu. İnsanların en cömerdi, gönlü en geniş olanı, en güzel ve düzgün konuşanıydı. Gayet yumuşak tabiatlı ve insanî ilişkilerde arkadaş canlısıydı. Ansızın onu gören kimse, heybetinden ilk anda çekinir, fakat tanıdıkça onu çok severdi. Ondan bahseden bir kimse, “Ne ondan önce, ne de ondan sonra asla bir benzerini görmedim” demekten kendisini alamazdı.” (Tirmizî, Menâkıb, 8)

Mefhâr-ı mevcûdât Muhammed Mustafa (s.a.s.)'in nezih hayatını, ahlâkını, davranışlarını, konuşmasını, fizikî özelliklerini ve şemâilini tasvir eden sayısız eser kaleme alınmıştır. Dün olduğu gibi, bugün de pek çok dilde onun şahsî ve rûhî hasletlerini anlatan siyer, megazî, menâkıp, fezâil, delâil, hasâis, şemâil, hilye, mevlid, esmâ-i nebî, şefâatname, hicretnâme ve benzeri çalışmalar hep onun sevgisiyle meydana getirilmiştir. Başta yıldızlar topluluğu sahâbe-i güzîn efendilerimiz olmak üzere ona karşı duyulan bu derin muhabbet gönüllere sığmamış, adeta bir çağlayan misali coşkulu dizelere dönüştürülerek en güzel teşbihlerle dile getirilmeye çalışılmıştır. Peygamberimizi konu eden eserlerde ifadeler özenle seçilmiş, mahir bir nakkaşın fırçasından çıkmışçasına yüzü, saç, elleri, ayakları, gülüşü, yürüyüşü, oturuşu, giyim-kuşamı, konuşması satırlara inci taneleri gibi dizilmiştir.

Öteden beri İslâm toplumunda hiçbir surette Hz. Muhammed (s.a.s.)'in resminin çizilmesi ve

bir çerçevede sergilenmesi asla tasvip edilmemiştir. Bu hassasiyet göz önünde bulundurularak başta sahâbe-i kiram olmak üzere değişik devirlerde ve hassaten Osmanlı döneminde Rasûlullah'ın dış görünüşünü, mübarek vücut yapısını, müspet sıfatlarını, yüce ahlâkını, hâl ve hareketlerini, tavır ve davranışlarını, gerek manzum gerekse mensur şekilde anlatan şemâil ve hilye türleri gelişmiştir. Şemâil, tabiat, huy, mizaç ve karakter anlamına gelmektedir. Dinî literatürümüzde “Hazretî Muhammed (s.a.s.)'in beşerî yönünü, yaşam tarzını ve şahsî hayatını anlatan bir kavram” olarak yaygınlık kazanmıştır. Kelime anlamı süs, zînet ve güzellikler manzûmesi olan hilye ise dinî literatürümüzde “Hazretî Peygamberin fizikî özelliklerini anlatan edebî eser ve hüsn-i hatla yazılmış levhalar” için kullanılmaktadır. Dolayısıyla her şemâil aynı zamanda bir hilyedir, fakat her hilye tam bir şemâil değildir.

Allah Rasûlünün adını, yüzünü, alnını, kaşını, gözünü, boyunu, saçını, sesini, dişlerini, elleri-

ni, konuşmasını, gülüşünü, oturuşunu, yürüyüşünü, giyimini ve ahlâkını tavsif ve tasvir eden metinler; Hz. Ali, Ebû Hüreyre, Enes b. Malik, Hind b. Ebî Hâle ve Berâ b. Âzib gibi sahâbîler tarafından nakledilmiştir. Özellikle siyer ve hadis kaynaklarının “Sıfâtü'n-Nebî”, “Sıfâtü Rasûlillâh”, “Menâkıb” ve “Fedâil” başlıkları altında onun beşerî özellikleri, sîması ve vücut yapısına ilişkin ayrıntılı bilgiler yer almaktadır. Bu rivâyetleri ilk defa şemâil başlığı altında derleyip toplayan İmam Tirmizî ve Kadı İyâz gibi kıymetli müellifler olmuştur. Daha sonra onları; Beyhakî, İsfahânî, Hâfız Abdurrahman, Şeyhülislâm Hoca Saadeddin Efendi, Hâkânî Mehmed Bey gibi alimler takip etmiştir. Zamanla şemâil ve hilye yazımı Hz. Peygamber (s.a.s.) dışındaki diğer peygamberler, dört halife, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin gibi din ve tarikat büyüklerinin özelliklerini kaydetmeye yönelik devam etmiştir. Ancak parlayan bir kandil olan Muhammed (s.a.s.)'i anlatan hilyelerden ayırt edilmeleri için de bunlara Hilye-i Enbiyâ, Hilye-i Çaryâr-ı Güzîn, Hilye-i Hasaneyn, Hilye-i Evliyâ, Hilye-i Ulemâ denilmiştir.

Rehber-i âhîr zaman, Makam-ı Mahmûd sahibi Efendimiz (s.a.s.)'i ilk gördüğü anda nur cemâlini hafızasında resmedip veciz bir biçimde anlatan kadın Ümmü Ma'bed el-Huzâiye olmuştur. Bu hanım sahâbî, Hz. Muhammed (s.a.s.)'i ilk defa Mekke'den Medine'ye hicreti esnasında görmüştür. Daha sonra eve dönen eşi “Bana onu tarif et” dediğinde, onu şu sözleriyle resmetmiştir: “O, tertemiz görünümlü ve latîf birisiydi. Yüzü parlaktı. Vücut yapısı güzeldi. Güteryüzlü idi. Ne şişman ne de zayıftı. Çok uzun boylu ve siyah tenli değildi. Beyaz tenliydi. Güzел ve ahenkli bir görünüme sahipti. Ağırbaşlıydı. Gözlerinin siyahı ve beyazı belirgindi. Kirpikleri uzundu. Tok sesliydi. Kaşları ince ve uzundu. Saçları siyahtı. Gür sakallıydı. Sustuğunda vakur duruyordu, konuştuğunda ise doğruluyordu. Tane tane konuşurdu. Konuşması o kadar tatlıydı ki, kelimeler ağızından inciler gibi dökülüyordu. Konuşması net ve açıktı. Ne uzatır ne de kısa keserdi. Uzaktan bakıldığında da insanların en güzeli ve en sevimlisiydi. Yakından bakıldığında da tatlı ve hoş bir görünümü vardı. Orada bulunan üç kişi arasında en aydın yüzlü ve kadri en yüksek olanıydı. Etrafında pervane gibi dönen dostları vardı...”

Kur'ân-ı Kerîm'de “Sirâc-ı Münîr” olarak tavsif edilen Muhammed (s.a.s.)'in şekil ve şemâilini usta bir ressam gibi en ince çizgilerine dek yakalayıp sözlü tasvir eden diğer bir sahâbî de Hz. Hatice'nin oğlu Hind'tir. Onun Peygamber (s.a.s.) ile ilgili vermiş olduğu tarif şu şekildedir: “Rasûlüllah (s.a.s.) bakışlarıyla, dolgun yüzüyle heybetli bir görünüme sahipti. Yüzü dolunay gibi parlıyordu. Saçı çözüldüğünde onu ayırırdı, çözülmediğinde de kulak memelerini geçmezdi. Alnı genişti. Kaşları hilâl gibiydi. Gür ve birbirine yakındı. İki kaşının arasında bir damar vardı, öfkeli hallerinde kabarıp, normal zamanlarında ise gözükmeydi. Sakalı sık ve gür, yanakları ise düz idi. Ağız geniş, ön dişlerinin arası seyrekli. Vücudunun bütün azaları birbiri ile uyumluydu. Karnı ile göğsü aynı hizadaydı. Avuçları ve ayakları irice ve kısıydı. Yürürken, sağlam adımlarla hafif önüne eğilerek yürürdü. Bir tarafa dönüp baktığında bütün vücudu ile birlikte dönerdi. Ashâbı ile birlikte yürürken onları öne geçirir kendisi arkadan yürürdü. Yolda karşılaştığı kimselere onlardan önce hemen selâm verirdi.”

Bir “insan güzeli” olan Gül Efendimiz (s.a.s.)'in şairi Hassân b. Sâbit'in söylediği meşhur dörtlük de onun güzelliğini özetleyici mahiyettedir:

Gözüm, senden daha güzelini katiyen görmemiştir

Analar ise senden daha güzelini doğurmamıştır

Sen, bütün noksanlıklardan arınmış olarak yaratılmışsın

Ve sen, âdetâ, gönlünce dilediğin gibi halk edilmişsin.

Usta şâir Yahya Kemâl'de öyle der ya:

*Zaman o gül gibi gül görmemiş zaman olalı
Gülün güzelliği dillerde destan olalı...*

Hazret-i Rasûl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muhterem, Sultânü'l-Enbiyâ, Burhânü'l-Asfiyâ, Habîb-i Hudâ, Şeffî'-i Rûz-i Cezâ, İki Cihân Güneşi, Ebe'l-Kâsım Muhammed Mustafâ sallâllâhu aleyhi ve âlihî ve sellem Efendimiz Hazretlerinin pâk, münevver, mutahhar, mücellâ, musaffâ, rûh-i pür-fütûh-i saâdetlerine salavât-ı şerîfe getirenlerin âhir ve âkıbetleri hayrola!

ÖLÜM VE KABİR HAYATI

Ölüm ruhun bedene olan bağlılığının sona ermesi, ruhun bedenden ayrılmasıdır. Ölüm, insanın bir hâlden başka bir hâle dönmesi, bir evden başka eve göç etmesidir. Âl-i İmrân suresinin 185. ayet-i kerimesinde mealen “Her canlı ölümü tadacaktır” buyurulmaktadır. Ölüm ile hayat sona ermemekte, yeni bir hayat başlamaktadır. Bu hayat kabir hayatıdır. Herkes eceli gelince ölür. Hak Teâla A'râf suresinin 34. ayetinde mealen: “Ecel geldiği zaman, onu bir saat ileri ve geri alamazlar.” buyurdu.

Doğmadan önce kişinin ne kadar yaşayacağı takdir edilmiştir. Ölümü yaklaştığı vakit, insanın yanına dört melek gelir, bunların biri ruhunu sağ ayağından, biri sol ayağından, biri sağ elinden, biri de sol elinden çekerler. Çok defa sekerâr hâlinde ruh âlem-i melekûtu görmeye başlar, melekleri ve yaptıkları

işlerin hakikatini oldukları hâl üzere görür. İnsan çok defa gördüğü şeyleri şeytanın bir işi zanneder. Lisanı tutuluncaya kadar hareketsiz kalır. Ölüm hâlinde kişinin ruhu kalbe gelince dili tutulur. Bu hâlde yine melekler ruhunu parmak uçlarından çekerler. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) buyurdular: “Elbette ölüm sarhoşluğunun şiddeti 300 kılıç vurmaktan daha şiddetlidir.” İşte bu zamanda insanın cesedi terler, gözleri süratle iki tarafa gider. Burnu iki tarafa çekilir, göğüs kemikleri kalkar, soluğu kabırır. Benzi sararır, dili tutulur.

Eğer ölünün ağzından tükürüğü akmış, dudağı sarkmış, yüzü kararmış, gözü dönmüş ise o kişi şakîdir. Ahiretteki şakavetini görmüştür. Eğer ağzı açık, sanki gülüyor, yüzü gülümsüyor, gözü kırpık gibi ise ahirette kavuşacağı sürur ile müjdelenen

miştir. Melekler bu ruhu cennet ipeklerinden bir ipeğe sararlar. Sait/cennetlik olan kimse aklından ve ilminden hiçbir şey kaybetmez. Dünyada ne yapmış ise hepsini bilir, sorulara cevap verir.

Rûh, cesedi yıkanırken yanında bulunur ve başı ucunda gasli bitinceye kadar durur. Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: “Ey Ayşe! Meyyitin en zor durumu gassalin evine gelip onu yıkamaya başladığı vakittir. Parmagından yüzüğü çıkarmakla işe başlar, elbisesini, dünyalık ne rütbesi varsa çıkarır. O zaman meyyitin ruhu, kendi çıplak bedenini görür ve öyle bir nida eder ki, insan ve cinden başka her mahlûk ıstır. Ruhu cesedinin başı ucuna gelip şöyle der: “Ey yıkayıcı! Yavaş yavaş tut! Zira Azrail pençesinden can yarası yedim, tenim gayet zahmet çekmiş ve sarsılmıştır.” Teneşire

gelince “Suyu çok sıcak etme, benim gayet zahmet çekmiş ve sarsılmıştır. Tez elinizden halâs olayım ki, rahat kalayım.” der.

Yıkanıp kefene sarılınca bir miktar durur, bu cihanı son görüşü olur. “Akrabalarımı göreyim, onlar da beni görsünler ve ibret alsınlar, onlar da yakında benim gibi ölecekleri için arımdan feryat etmesinler. Beni unutmayıp Kur’ân-ı Kerim ile ansınlar, tâ ki kabirde azap görmeyeyim!

Sonra musalla üzerine konulunca “Rahat kalın, ey benim oğlum ve kızım, anam ve babam! Bunun gibi firak günü yoktur, görüşmemiz kıyamete kaldı. Elvedâ olsun sizlere, ey arımda göz yaş dökkenler.” der. Namazı kılıp omuza alınınca ise; “Beni yavaş yavaş götürün! Eğer kasdınız sevap ise bana zahmet vermeyin. Sizden Allah Teâlâ’ya hoşnutluk götüreyim.” der.

Kabirde kâfirlere ve âsi Müslümanlara azap edecek ve sual soracak melekler vardır. Suale meleklerine Münker ve Nekir denir. İbn-i Mesud’dan (r.a.) şöyle rivayet olunur: “Yâ Rasûlallah, ölü kabre konduğu vakit ilk karşılaştığı şey nedir? diye sordum. Peygamberimiz (s.a.s.): “Yâ İbn-i Mesud! Bunu bana senden başka kimse sormadı. Ancak sen sordun! Ölü kabre konulduğu vakit, önce bir melek seslenir. O meleğin ismi Rûman’dır, kabirlerin arasına girer ve: “Yâ Abdallah, amelini yaz!” der. O kimse, “Benim burada ne kalemim ne kâğıdım var, ne yazayım?” der. Melek, “Bu sözün kabul edilmez, senin kefenin kâğıdındır, tükürüğün mürekkebidir, parmakların kalemdir!” der. Melek kefeninden bir parça kesip verir. O kul dünyada her ne kadar yazı yazmak bilme-

se de orada sevabını ve günahını âdetâ o gün işlemiş gibi yazar. Bundan sonra melek o yazdığı kefen parçasını dürer. O ölünün boynuna asar.” buyurdu. Bundan sonra Resûlullah Efendimiz (s.a.s.); “Her insanın yaptığı işleri gösteren sahifelerini biz boynuna koyduk...” mealindeki İsrâ suresinin 13. ayet-i kerimesini okudular.

Diğer bir hadis-i şerifte anlatılmaktadır: “Ölü kabre konulunca yanına iki melek gelir. Onu tutarlar, “Rabbin kimdir?” diye sual ederler. Ölü, “Rabbim Allah Teâlâ’dır.” cevabını verince “Size gönderilen o zât kimdir?” diye sual ederler, ölü de “O, Allah Teâlâ’nın Rasûlüdür.” deyince “Bunu nereden biliyorsun?” dediklerinde ölü şöyle cevaplar, “Allah Teâlâ’nın kitabı Kur’ân-ı Kerim’de okudum, ona iman ettim ve onu tasdik ettim.”

Berâ bin Âzib’in (r.a.) rivayet ettiği hadis-i şerifte Rasûlullah Efendimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: “Kabirde mümine güzel yüzlü, güzel kokulu ve güzel elbiseli bir genç gelir. Bugün senin iyi işler vaat olduğun gündür” der. Meyyit ona kim olduğunu sorunca “Senin dünyada iken yaptığın iyi amelini” der. Kâfir olana ise çirkin suratlı, çirkin kokulu ve çirkin elbiseli bir genç gelir. “Bugün senin korkutulduğun ve tehdit olduğun gündür” der. Meyyit, ona kim olduğunu sorunca: “Senin dünyada iken yaptığın kötü amelini” der.

Kâ’b’in (r.a.) rivayet ettiği hadis-i şerifte ise Peygamber Efendimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: “İyi bir kul mezara konunca, iyi amelleri etrafını sarar, onu muhafaza ederler. Azap melekleri ayak tarafından gelince namaz karşısına çıkar ve “Allah için çok kıyamda durmuştur” derler.

Baş ucundan gelince oruç karşısına çıkar ve “Dünyada çok susuzluk çekti” derler. Bedeni tarafından gelince hac ve Allah yolunda yaptığı cihad karşısına çıkar ve “Hayır, bu beden çok eziyet çekmiştir” derler. Eli tarafından gelince verdiği zekât ve sadakalar der ki, “Buna dokunmayın! Bu el ile çok zekât ve sadaka vermiştir.” O zaman melekler, “Çok güzel, mübarek olsun!” derler ve geri dönerler. Sonra da rahmet melekleri gelir ve ona cennetten bir yatak getirip sererler. Mezar ona gözünün görebildiği kadar geniş ve ferah olur. Cennetten bir kandil getirilir ve kıyamete kadar onun nuru altındadır”. Ebû Hüreyre’nin (r.a.) rivayet ettiği hadis-i şerifte ise Server-i Âlem (s.a.s.), “Muhakkak ki, mümin kabirde yeşil bir bahçededir. Kabri ona enine ve boyuna olmak üzere yetmiş arşın genişletilir. Ayın on dördündeki ay gibi kabri ona aydınlatılır.” buyurmuştur.

Ey sevgili Müslüman ve mümin kardeşlerim! Derler ki, para ile pazara, iman ile mezara... Unutmayınız: “Zararın neresinden dönersen kârdır”. Gel de abdest alıp Allah Teâlâ’nın huzurunda namaz borcunu öde, alnını, başını secdeye koyup Allah’tan af dile ki, seni bağışlasın! Allah duaları kabul eden ve çok bağışlayandır. Zamana uyma!

Gelip geçti ömrüm çabuk, bir yel esip geçmiş gibi

Hele bana şöyle gelir, gözüm yumup açmış gibi

İşbu söze hak tanıktır, canlar gövdeye konuktur

Bir gün ola, çıka gide kafesden kuş uçmuş gibi

Bu dünyaya neler geldi, ben diyenler, göçüp gitti!

DERLEYEN: RAMADAN YAKUP,
Kovancılar - Razgrad

YAŞLILARIN İMANI, GENÇLERİN İLMİ!

MEHMEDEMİN KAMBEROĞLU SOFYA BÖLGE MÜFTÜLÜĞÜ İRŞAD UZMANI

Ömür boyu unutamayacağım bir olay yaşadım yıllar önce ve onu sizlerle paylaşmak istiyorum. Gerlova yöresinin en şirin köylerinden biri olan doğum yerim Sarsıplı köyündeydim. Eğitim gördüğüm Mısır'dan yeni dönmüştüm. Köy kahvesine çıkıp kahvemi içmiş, eve dönüyordum. Evinin önünde oturan iki yaşlı amcaya selâm verdim. Bu iki yaşlıdan biri bizim köylümüzdü, diğeri ise tanımadığım ak sakallı yaşlı bir pir-i faniydi.

Bizim köylü amca yüksek sesle diğeri: “Bu genç Araplıkta okudu” diyerek beni tanıttı. Bunun üzerine kendisini tanımadığım o ihtiyar amca:

“Hey genç!” diye bana seslendi. Arkamı dönüp:

“Efendim!” dedim.

“Birazcık gelsene bir şeyler so-

rayım” dedi.

“Tamam geliyorum” dedim ve onların yanına döndüm. Kendisini tanımadığım yaşlı amca bana:

“Kardeşim, sen şimdi Arapça okuyup mânâsını anlıyorsun öyle mi?” dedi. Ben de

“Evet” dedim.

“O zaman bana vitir namazında okuduğumuz Kunut duasının sonundaki: “İnne azâbeke bi'l-kulfâri mulhik” sözlerinin ne mânâyâ geldiğini söylesene” dedi. Ben de:

“Hiç şüphesiz, Senin azabın kâfirlerle ulaşır, anlamına geliyor.” dedim.

Bunun üzerine yaşlı amca epeyce bir duygulandı, hüznüldü, sesi değışti ve:

“Bir şey daha sorsam...” dedi. Ben de kibirli bir şekilde:

“Buyur”, dedim. Ne de olsa Mı-

sır'da okumuştum ve her şeyi bilen “allâme-i cihan” dım ya...

“Amme suresinin sonunda “Yâ leytenî küntü türâbâ” sözleri ne mânâyâ geliyor, onu da söylesene...” dedi. Hemen allâme-i cihan edasıyla:

“Yâ leytenî küntü türâbâ” sözleri ‘Keşke toprak olsaydım!..’ demektir” dedim ve devam ederek şu açıklamayı yaptım: “Bu sözü kıyamet günü kâfirler söyleyecek. Kıyamet günü Sura üfürüldüğünde hayvanlar dirilmeyerek toprak olarak kalacaklar. Kâfirler de ahiret azabını gördüklerinde bu sözü söyleyecekler. Yani kâfirler ahiret azabının şiddetini gördükten sonra dünyada insan değil de hayvan olsaydık da bu azabı görmeseydik diyecekler.”

Bu sefer duygularına hâkim

olamadı kendisini tanımadığım bu yaşlı amca ve gözlerinden boncuk boncuk yaşlar aktı. Bu olay bende çok derin izler bıraktı...

Evet, biz gençler, yaşlılarımıza farklı olarak nasip oldu ve eğitim gördük. Ayetlere mânâ vermekle kalmayıp farklı tefsirlerini de biliyorduk. “Mızraklı İlmihâl” dışında başka kitap görmemiş diyerek hakir gördüğümüz o yaşlılar, bizden daha imanlı ve bizden daha ihlâslıydı ki, bu onlara gözyaşı dökürebiliyordu...

Doğru, yaşlılarımız sarf, nahiv, fikhî ihtilâfları, bir hadisin zayıf ya da sahih olabileceğini bilmiyorlardı, lâkin biz gençlere kıyasla o bildikleri bilgiye ihlâsla iman etmişlerdi.

İmam Cüveynî hakkında nakledilir... Meşhur alim, ölüm döşeğindeyken onu ziyaret eden birine şöyle demiş: “Şahit olunuz! Sünnete muhalefet eden bütün sözlerimden rücû ettim, vazgeçtim. Ben Nişabur yaşlılarının imanı üzere ölüyorum.”

Ne büyük bir hakikat, İmam Cüveynî yaşlıların fitrî ve saf imanını, ihlâsını gördüğü için böyle bir beyanda bulunmuştur.

Biz gençlere düşen en büyük vazife, o yaşlı amcaları ve teyzeleri örnek alıp ihlâslı bir şekilde bildiğimiz bilgileri salt bilgi olmaktan çıkarıp vicdanımızın, akidemizin konusu edip ihlâslı birer Müslüman olmaktır. Bizden istenen, tıpkı yukarıda zikrettiğim amca gibi her okuduğumuz ayette duygulanıp gözyaşı dökmektir. Her okuduğumuz fikhî bilgiyi ameli-mize yansıtmak, her öğrendiğimiz akide konusuna kalbimizle iman etmektir. Ancak o zaman gerçek mânâda bir ilim talebesi olabiliriz, yoksa bilgisayardan ve papağandan hiçbir farkımız kalmaz. Ves-selâm...

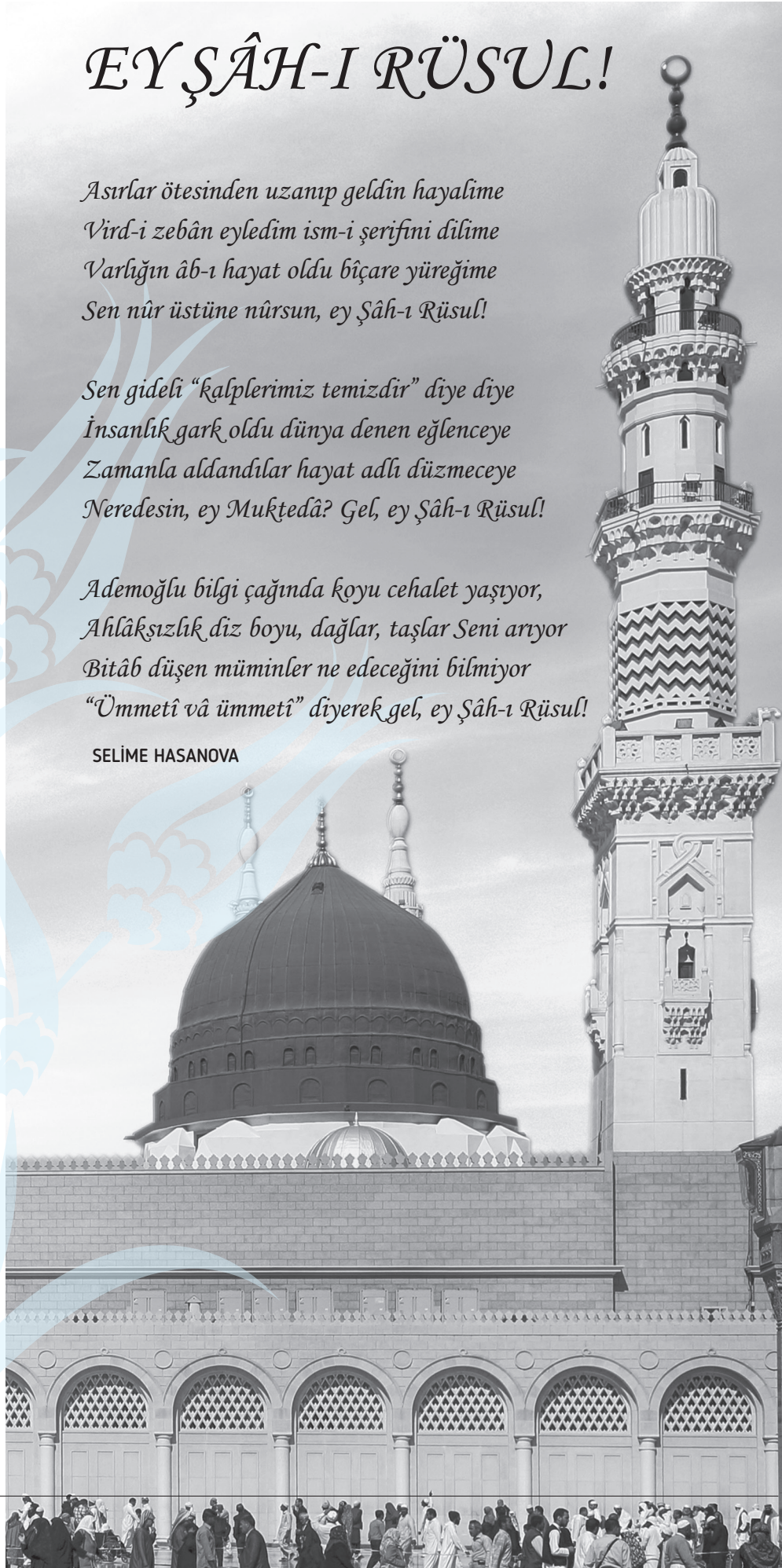
EY ŞÂH-I RÛSUL!

*Asırlar ötesinden uzanıp geldin hayalime
Vird-i zebân eyledim ism-i şerifini dilime
Varlığın âb-ı hayat oldu biçare yüreğime
Sen nûr üstüne nûrsun, ey Şâh-ı Rûsul!*

*Sen gideli “kalplerimiz temizdir” diye diye
İnsanlık garq oldu dünya denen eğlenceye
Zamanla aldandılar hayat adlı düzmeceye
Neredesin, ey Muktedâ? Gel, ey Şâh-ı Rûsul!*

*Ademoğlu bilgi çağında koyu cehalet yaşıyor,
Ahlâksızlık diz boyu, dağlar, taşlar Seni arıyor
Bitâb düşen müminler ne edeceğini bilmiyor
“Ümmetî vâ ümmetî” diyerek gel, ey Şâh-ı Rûsul!*

SELİME HASANOVA

BAKOĞLULAR ÇEŞMESİNİN ÖYKÜSÜ

NAİM BAKOĞLU ŞAİR-YAZAR

Rivayetler derler ki, bundan çok asırlar önce şimdiki Şumnu ili Kulakova (Dolina) köyü ile Rujitsa (Göllerköy, kimilerine göre Güllerköy) arasında Yurtluk denen bir köy varmış. Havasından mı, suyundan mı bilinmez, sakinleri o kadar uzun ömür yaşıyorlarmış ki, kırk yaşındakiler bile halâ çocuk sayılıyorlarmış. Bir zaman gelmiş sular birden çekilmiş, pınarlar, çeşmeler kurumuş. Hastalıklar, ardından ölümler almış yürümüş. Ekmeksiz yaşanı, ama susuz asla, boşuna demezler. Çok aramışlar, cana can katan doğal kaynağı ancak kilometrelerce içerde gerçekten Deliorman'ın bağrında keşfetmişler.

Asırlık meşeler öylesine yüksek ve gürmüştü ki, daha içine ikinci adımını attığında güneş görülmez olur, dehşet verici bir karanlığın içinde bulmuş insanlar kendini. Öyle veya böyle, hayvanlarını sulamak ve kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bütün riskleri göze alırlarmış. Onların bu çaresizliği, kendilerinin ve evlâtlarının sürü sürü gezen kurt ve diğer vahşî hayvanlara kurban olmalarına yol açmış tabiatıyla.

Nihayet Osmanlılar Deliorman'ı da fethedince Konya civarından gelenler arasında Bakoğlular sülalesi de varmış. İşte onlar bu tehlikeli kaynak ile köy arasındaki meşakkatli yolculuğun sonunu getirmek için çare bulmuşlar. Tasını tarağını, hayvanlarını toplayarak deli, dehşet verici orman arasındaki kulak ovaya, kaynağın yakınına obasını kurmuşlar. Daha sonra burasını onarmışlar ve Bakoğlular Çeşmesi hayat bulmuş. Arkasından Tahirler, Tokmaklar sülâleri de buraya yerleşerek Kulakova köyü oluşmuş.

İlerleyen zamanlarda köy daha da genişlemiş, Emrullahlar, İsin (Hüseyin) Ağalar, Mıtışlar, Bulgarlar, Doburcanlar ve Kızılıçıklar gibi yeni mahalleler türemiş. Bunların tamamı su ihtiyacını hep Bakoğlular Çeşmesi suyundan karşılamış. Bir de derin kuyu kazmışlar yıllar sonra, adına Serenli Pınar demişler. Diğer yaygın adı da Bakoğlular Pınarı. Tabii, bu mahallede olması sebebiyle bu ismi almış.

Yirminci yüzyılın ortasında Kulakova köyünün kuzey istikametinde bir de İsinağalar Çeşmesi

kuruldu. Ama onu yeni asfalt yolun yapımında bozdular ve yerinde yeller eser halâ! Serenli Pınar da kullanılmaz oldu zamanla. Bir tek Bakoğlular Çeşmesi en azından beşyüz yıldır, kışları ılık, yazları buz gibi soğuk suyuyla dolu dolu akmaya devam ediyor. Nesilden nesile susamış dudaklar musluğa verildiğinde asırlar önce burada parmaklarının nasırını, yüreklerinin şefkatini bırakmış atalarımızın o nurlu ellerini öpüyorlar hayalen!

KARMAŞIK ŞİİR

*Söğüt dalında mandanın yuvası
Aslanın önünde saman sofrası
Tavşanda ayıyı yenme havası
Masalı masal yapan güçlü beden!*

*Çocuktum, masumdum, inanıyordum
Her söyleneni ciddi sanıyordum
Sahte yananla gerçek yanıyordum
Masallardı beni ipinde yeden!*

*Bu gün karşımda dost yüzü gülüyor
Sırtımdaki hançer acısı neden!?
Bir oyun kî, hasır altı sürüyor
Budur beni en çok rahatsız eden!*

*Çocuktuğ, masala inanıyorduk
Şimdi gerçeklere inanmak çok zor
Evvel dostu, düşmanı tanıyorduk
Şimdi kimse kimseyi tanımıyor !*

25.11.2018
Naim BAKOĞLU

Bela ve musibetler kader midir?

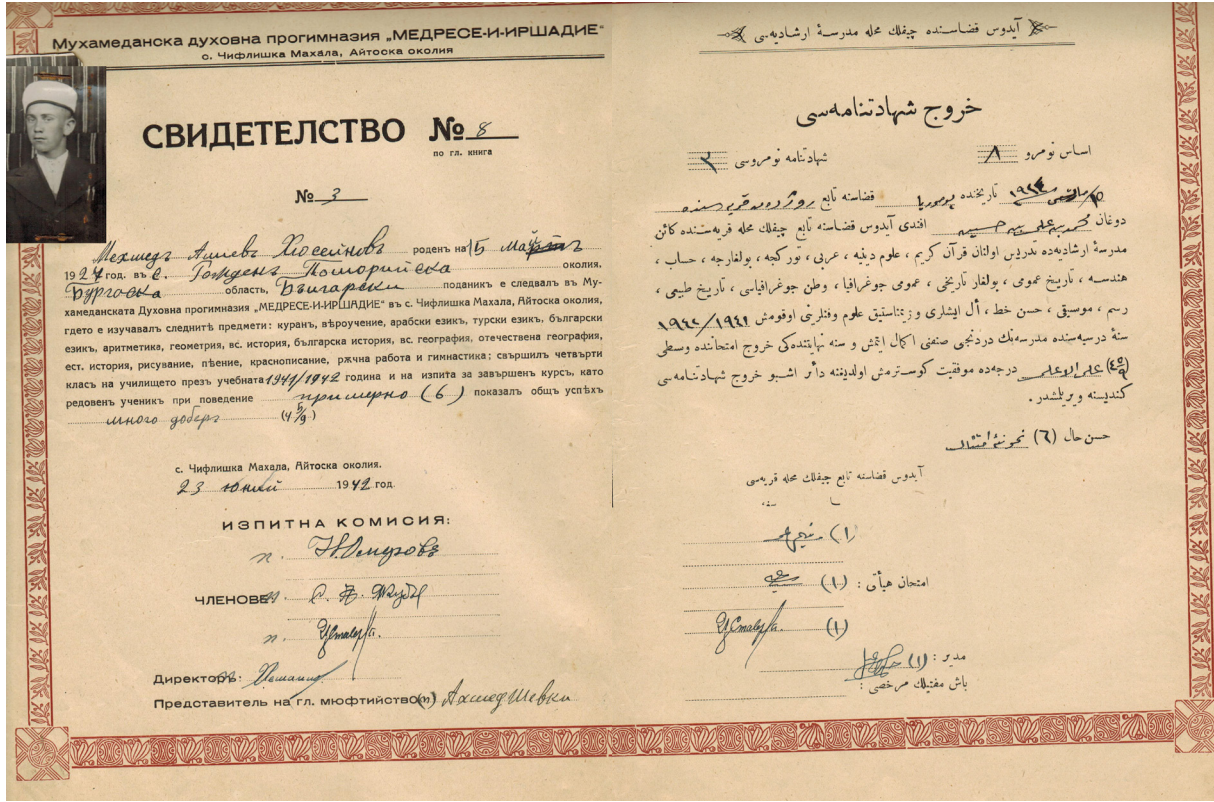
Belâ ve musibetleri üç grupta değerlendirmek gerekir: a) İnsan iradesinin söz konusu olmadığı belâ ve musibetler (doğal afetler gibi). b) İnsan iradesinin kısmen söz konusu olduğu belâ ve musibetler (kısmen kaba-hatli olunan trafik kazaları gibi). c) İnsan iradesinin söz konusu olduğu belâ ve musibetler (alkollü araç kullanarak sebebiyet verilen kazalar, dikkatsizlik ve tedbirsizlik sonucu maruz kalınan hastalıklar gibi).

Bu sayılanların hepsi Allah'ın takdiri ile. Mümine düşen ise, kaderini bilmediğinden dolayı her çeşit belâ ve musibete karşı tedbir almak, bunlara maruz kalınması durumunda ise sabredip kadere inanarak teslimiyet göstermektir. Bu teslimiyet, ihmal, kusur veya kasıtlı olarak gerçekleşen ve hak ihlallerine yol açan durumlarda sorumlulukların cezasız bırakılmasına rıza gösterilmesi anlamına gelmez. Şunu unutmamak gerekir ki Allah sonsuz rahmet ve inayet sahibidir. Dolayısıyla musibete maruz kalan bir kimseyi, sabretmesi kaydıyla büyük mükâfatlara nail kılacaktır. Ayrıca Allah insanları imtihan ettiği için, dilerse birtakım belâ ve musibetler verebilir. Nitekim Hz. Peygamberimizin (s.a.s.) haber verdiğine göre, tarih boyunca en büyük sıkıntılara peygamberler ve salih insanlar maruz kalmıştır (Müsned, Ahmed).

“Allah böyle yazmış, ben ne yapayım?” demek doğru mudur?

Kader ve kazâya inanmak iman esaslarından. Ancak insanlar kaderi bahane ederek kendilerini sorumluluktan kurtaramazlar. Bir insanın, “Allah böyle yazmış, alın yazım buymuş, ben ne yapayım?” diyerek günah işlemesi uygun olmayacağı gibi, günah işledikten sonra da kaderi bahane ederek kendisini suçsuz sayması da doğru olmaz. İnsan, Allah'ın sorumluluk yüklediği alanda özgür bırakıldığı için inancından ve yapıp ettiklerinden hesaba çekilecektir.

ÇİFLİK MAHALLE MEDRESESİ NEREDEYDİ?

Elimizde ilginç bir vesika var. İlginçliği de Bulgaristan Türklerinin eğitim ve din eğitimi tarihine ışık tutmasından kaynaklanmaktadır. Yakın zamana kadar Aytos Bölge Müftülüğü olup şimdi ise Burgaz Bölge Müftülüğü olan dinî kurumumuzun arşivinde muhafaza edilen, bir tarafı Osmanlıca, diğer tarafı da ülkemizin resmî dili Bulgarca yazılı vesika, “Hurûc Şehadetnâmesi” olarak adlandırılmış bir “çıkış belgesi” ya da daha doğru bir ifadeyle diplomadır. Bu değerli vesika, öğrenci ve diploma kayıt işlemlerinin yapıldığı esas defterde No 8, diploma No 3 ile kayıtlı olup 23 Haziran 1942 tarihini taşımaktadır.

Diplomanın sahibi olan Burgaz ili Ahyolu (Pomoriye) ilçesi Nadarlar (Rojden) köyünden olup 15 Mart 1925 doğumlu Mehmed Ali Hüseyin’dir. Ortaokul seviyesinde eğitim veren Çiflik Mahalle medresesini pek iyi başarı notu ve örnek hareketleriyle tamamlayan Mehmed Efendi hakkında maalesef başka bilginiz yok, ancak o yörenin insanları belki paylaştığımız bilgileri genişletir.

Mehmed Efendinin dört sene eğitim görüp

diploma aldığı hâlen Burgaz ili Çiflik Mahalle (Bilka) köyünde bulunan eğitim ocağı, Medrese-i İrşadiye olarak da bilinen, binası günümüze kadar ulaşan bir zamanlar ortaokul olarak tanınmış dinî eğitim kurumudur. 2000’li yıllarda ciddi bir onarım gören medrese binası, düzenli olmasa da bazı dinî eğitim çalışmalarına ev sahipliği yapmaktadır. Aslında bu okul Osmanlı döneminde kurulmuştur. Cami ve medreseyi yaptıran, cami haziresinde bulunan mezartaşından anlaşıldığına göre, 1258 (1842/1843) senesinde vefat eden Ahmed oğlu Hacı Ömer’dir.

1920’li yıllara kadar medresede eski usul eğitim verilmiş, o tarihlerden itibaren din eğitimi ile birlikte yavaş yavaş ortaokul düzeyinde eğitim vermeye başlanmış ve bu okul Şumnu’daki Nüvvâb Medresesine mahreç/hazırlık okulu olarak kabul edilmiştir. 1941/2 eğitim yılında Medrese-i İrşadiyenin programında değişiklik yapılmış ve rüşdiye mektepleriyle denk tutularak resmî ortaokul diploması vermeye başlanmıştır. Ancak 1948/9 eğitim yılında çıkarılan bir kanunla okulun kapatılmasına kara verilmiş, ama halkın rağbeti sebebiyle 1953 yılına kadar

Aydos Kazâsında Çiflik Mahalle Medrese-i İrşâdiyesi

HURÛC ŞEHÂDET NÂMESİ

Esâs Numru 8

Şehâdetnâme Numrusu 3

15 Mart 1924 târihinde Pomorya kazâsına tâbi Rojden karyesinde doğan Mehmed bin Alî bin Hüseyin Efendi Aydos kazâsına tâbi Çiflik Mahalle karyesinde kâin Medrese-i İrşâdiyede tadrîs olunan Kur'ân-ı Kerim, ulûm-ı dîniye, Arabî, Türkçe, Bulgarca, hesâb, hendese, târîh-i umûmî, Bulgar târihi, umûmî coğrafya, vatan coğrafyası, târîh-i tabîi, resim, musîkî, hüsn-i hat, el işleri ve jimnastik ulûm ve fenlerini okumuş 1941/1942 sene-i dersiyesinde medresenin dördüncü sınıfını ikmâl etmiş ve sene nihâyetindeki hurûc imtihânında vasatî (4,5/9) aliyü'l-a'lâ derecede muvaffakiyet göstermiş olduğuna dâir işbu Hurûc Şehâdetnâmesi kendisine verilmiştir.

Hüsn-i hâl: (6) Nümûne-i İmtisâl

Aydos kazâsına tâbi Çiflik Mahalle karyesi

Fî --- sene

(1) Nedîm Ömer

İmtihân Heyeti:

(1) И. Ставрева

(1) Seyyidali [Yakub]

Müdür:

Hüseyin İsmâil

Başmüftülük Mürahhası: ----- [Ahmed Şevki]

ka bir kaynakta bu medrese ve benzeri medreselerde dört yıllık eğitim süresince toplam 8 (4+2+1+1) saat Kur'ân-ı Kerim, 8 (2+2+2+2) saat ulûm-ı diniye ve 8 (0+0+4+4) saat Arapça okutulduğu, Arapça dersinden de Emsile, Bina, Maksud ve Avamil okutulduğu görülmektedir.

İncelediğimiz şehadetnâme, dört yıllık eğitim sonunda komisyon önünde devlet sınavı denebilecek bir uygulamanın olduğunu göstermektedir ki, Başmüftülük de bu komisyona ya Sofya'dan yetkililer göndermekte ya da Bölge Müftüsünü görevlendirmektedir. Diploma üzerindeki imzalardan anlaşıldığına göre, 1942 yılındaki komisyona Başmüftülüğü temsilen Nüvvâb mezunu, Başmüftülük Arz Memuru, yazar Kılıçköylü Ahmed Şevki Efendi katılmıştır. Bu zat, 1950 yılında Türkiye'ye hicret etmiş ve uzun zaman Uşak İl Müftüsü olarak görev yapmıştır.

Son bir hususa işaret ederek noktalayalım: Diplomadaki bazı yer adlarının sadece Bulgarca olarak yazıldığı görülüyor, zira resmiyet bunu gerektirmektedir. Bugün bile bu köyler halk arasında Türkçe adlarıyla da bile 1934 yılında Türkçe yer adlarını değiştirme süreci başlatılarak zamanla peyderpey bütün Müslümanların adlarının bulgarlaştırılmasına kadar gittiği de bilinen bir hakikattir.

Nerde Çiflik Mahalle Medresesi, nerde isimlerimizin değiştirilmesi demeyin! Her zaman uyanık olalım derim...

hizmet etmiştir.

Tespit edebildiğimiz kadarıyla bu ilim ocağında uzun yıllar Mehmed Efendi, Mustafa Efendi, Hasan Efendi, Abdullah Efendi, Hacı Adem Efendi, Rupçalı Halil Efendi, Tikenlikli Hüseyin İsmail Efendi, Helvacılı Nedim Efendi, İçmeli Selâmi Efendi ve Kiremitlikli Yusuf Efendi hocalık ve bazıları müdürlük yapmışlardır. Ayrıca 1940'lı yıllarda Bulgar öğretmenlere de görev verildiği anlaşılmaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz üzere ilk zamanlarda medrese eski usulde temel dinî bilgileri biraz yüksek seviyede veren bir okuldur. Ancak 1941/2 eğitim yılında program değişikliği yapılıncâ incelediğimiz vesikadan şu derslerin okutulduğu anlaşılmaktadır: Kur'ân-ı Kerim, ulûm-ı diniye, Arapça, Türkçe, Bulgarca, hesâb, hendese, genel tarih, Bulgar tarihi, genel coğrafya, vatan coğrafyası, tabîi tarih, resim, musîkî, hüsn-i hat, el işleri ve jimnastik. Baş-

TIRNOVA ŞEHRİNDE ÇAR FERDİNAND'IN YENİ CAMİSİ

Yantra Nehrinin kıvrımları etrafına kurulmuş olan Tırnova, Osmanlı öncesinde var olan İkinci Bulgar Devletinin başkentidir. 1393 senesinde Osmanlı ordusu tarafından fethedilen şehir, 1878 yılına kadar Türk hâkimiyetinde kalmıştır. Bu dönemde şehir imar edilmiş, yeni gelenlerle iskân edilmiş ve yavaş yavaş Müslüman nüfus artmış, XVIII. asırda Türk halkı çoğunluk durumuna gelmiştir. Tabii, nüfusun artıp şehrin gelişmesi sürecinde Tırnova'daki Türk İslâm mimarî eserleri ve bu sayıda camileri de çoğalmıştır. Nitekim 1870 yılına ait Tuna Vilâyeti Sâlnâmesine göre, Tırnova'da 22 cami ve mescit kayıtlıdır. Bu sayı, A. Hamdi Akseki'ye göre 24, Tırnova'da öğretmenlik yaparken camilerin yerlerini tespit eden O. N. Peremeci'ye göre ise 26'dır.

1877 yılında Rus-Türk Harbi gelip çatmış ve Bulgaristan toprakları Osmanlı idaresinden çıkmıştır. Tırnova yeniden başkent olmuş, ama yaklaşık bir sene sonra başkent Sofya olmuştur. Yaşanan acı dolu savaş ve izleyen birkaç yıl sırasında Tırnova'daki Türk nüfusun büyük bir kısmı Osmanlı sınırları içerisine hicret etmiştir. Bu esnada cami, medrese, tekke, hamam vs. yakılmış, yıkılmış ve yok edilmiştir. Bu vahim tablo sonucunda günümüze sadece bir cami ulaşmıştır.

1903 yılında Tırnova'daki 20 küsur camiden sadece iki cami ve bir mescit çalışır vaziyettedir. Tırnovalı Abdullah Mehmed'in yazdığı 22 Mayıs 1907 tarihli mektupta şehirdeki cemaat-i İslâmiyenin 1884 senesinde 84 dükkân, 2 hamam, 3 han, 1 değirmen ve ayrıca para vakıflarına sahip olduğu bildirilmiştir. Devamında da vakıf malları ve paraların camilerin tamiri, imam ve muallimlerin maaşları ödenmesi şartıyla mahallî devlet idaresine teslim edildiği belirtilmiştir. Ancak geçen 23 yıl içerisinde yıpranan Köprü Camisi ile Çarşı Mescidinin tamire ihtiyaç duyduğunu, devletin ise bunun için para vermediği ve bu mabetleri yıkmak istediğini kaydedilmiştir. Nitekim 1909 yılı başında Tırnova'da Köprübaşı Camisi, bir mescid ve bir başka camiden söz eden bir vesikada da Köprübaşı Camisi ile mescidin belediye tarafından yıkılmak istendiği ifade edilmiştir.

Bu gerçekleşti mi bilmiyoruz, ama büyük bir ihtimalle yıkım olmuştur. Olmadıysa bile 1913 yılında Tırnova'da büyük bir zelzele yaşanmış ve bazı kiliseler de dahil olmak üzere birçok bina yıkılmıştır.

Başmüftülükteki vakıf kayıtlarında Tırnova'da kalan tek caminin "Yukarı Mahalle" mevkiinde bulunduğu kayıtlıdır, ama fazla bilgi verilmez. Ancak A. H. Akseki, 6 Eylül 1912 tarihinde "Sebilü'r-reşâd" gazetesinde Tırnova camileri hakkındaki teferruatlı yazısında bu camiden "Pazarlık yeri Camisi" diye

bahsetmiş, Yeni Cami veya Ferdinand Camisi olarak da bilinen caminin diğer camilere bakarak bahtiyar olduğunu, çünkü yirmi sene kadar önce yıkıldığını ve her nasılsa Çar Ferdinand tarafından yeniden yaptırıldığını, içinde de namaz kılındığını bildirmiştir. Bu bilgiler, kısmen de olsa O. Keskiöglü tarafından da paylaşılmıştır. Ona göre, Çar Ferdinand camiye kendi hesabına tamir ederek Türkleri hoşnut etmek istemiştir.

Bu bilgiler, 10-15 sene önce caminin duvarında bulunan, tamirden sonra yerine konmayıp bir köşede terk edilmiş hâlde duran ve kısa bir zaman önce cami mihrabının yanına konan kitabesi tarafından da doğrulanmaktadır. Ancak Receb Hilmi tarafından yazılan kitabenin sonundaki hicrî mi yoksa rumî mi olduğu anlaşılmayan 1329 tarihin (1911 veya 1913) tarihi biraz kafa karıştırmaktadır. Her ne olursa olsun, bu tarih, A. H. Akseki'nin verdiği tarihle çelişmektedir. Zira ona göre, cami 1892'de veya o civarda yapılmıştır. Bunu esas alacak olursak, yazılışında bazı harf hataları bulunan ve basit bir metne sahip olan kitabenin sonradan yazılıp konduğunu kabul edebiliriz.

Birkaç sene önce tamamen tamir edilen cami, hâlen Cuma ve beş vakit namaza açık olup minaresinden okunan ezanlar müminleri sevindirmektedir. Genç imam Zafer Hacıbilâl, yeni müftü Nutfi Nutfiev ve çiçeği burnunda encümenlerin gayretleriyle cami cemaatin gönüllerini hoş etmektedir.

Caminin Kitabesi

*Her gelen geçen ehîbbâ nazar kulsın yaftaya
İşbu câmi-i şerîfin bünyâdını dinlesin
Sebeup olan oldu bunda hayya gerek mevtâyâ
Her okuyan tefekkürle teemmülle anlasın
Tûl-i ömürle yaşasın Çar Ferdinand Hazretleri
Öyle bir âlî-cenâb ki hiç yoktur nisbetleri
Verdi İslâmın kalbine öyle bir zînetleri
Nâmını işiten cânlar haşre kadar söylesin
Oldu şimdi bunda böyle kalb-i İslâm şâzmân
Günde beş defa olarak okunur dâim ezân
Afv-ı Bârîye müyesser olsun okuyan yazan
Evvel âhir duâmız bu gayrı sâmi bilsin
Tırnova'ya geldi Osmanlıdan esîr-i harb şu mabed
Bağçesini himmetleriyle eylediler ma'mûr âbâd
Receb Hilmî / Sene 1329*

BÜYÜK ÂLİM, HUKUKÇU, ŞAİR VE DEVLET ADAMI: LOFÇALI AHMED CEVDET PAŞA (1823-1895)

Osmanlı döneminin son devrinde yetişen devlet adamı Lofçalı Ahmed Cevdet Paşa hakkında çok yazılmış ve hâlâ yazılmaktadır. Bizim maksadımız ise Bulgaristan topraklarında yetişen bu dehayı kısaca tanıtmaktır.

Ahmed Cevdet Efendi, 1238/1823 yılında Lofça kasabasında doğmuştur. Adı Ahmed, mahlası ise hocası Fehim Efendi tarafından verilen Cevdet'tir. Aslen Kırklarelili olan atası Yularkıran Ahmed Ağa, 1711 yılında Prut Savaşından dönerken Lofça'ya yerleşmiş, oğlu İsmail Efendi Lofça Müftüsü olarak görev yapmıştır. Onun oğlu ve Paşanın büyükbabası Hacı Ali kâtiplik yapan bir zattır. Lofça eşrafından olan babası ise Meclis Üyesi Hacı İsmail Ağadır. Annesi de Lofçalı olup Topuzoğullarından Ayşe Sümbül Hanımdır.

Büyükbabası Hacı Ali'nin teşvikiyle Lofça Müftüsü Hâfiz Ömer, Lofça Naibi Eşref ve yine Lofça Müftüsü Hâfiz Mehmed efendilerin yanında temel Arapça, dinî bilgiler ve tefsir okuduktan sonra 1839 yılında eğitime devam etmek için İstanbul'a gitmiştir. Bir taraftan 5 yıl kadar süren çok yoğun bir eğitimle devrin meşhur alimlerinden Hâfiz Seyyid, Doyranlı Mehmed, Vidinli Mustafa, Kara Halil efendilerden dinî ilimler tahsil etmiş, bir yandan Münecimbaşı Osman Sabit Efendiden cebir, hendese ve astronomi, Miralay Nuri Beyden de yeni tarz matematik okumuş, diğer yandan da Murad Molla Tekkesinde sohbetlere katılarak Kuşadalı İbrahim Efendi gibi zatların irfanından istifade etmiş, Şeyh Mehmed Murad Efendiden Mesnevî dersleri almıştır. Bu arada edebiyat alanında da kendisini geliştiren Lofçalı Ahmed, Cevdet mahlasıyla şiirler yazmış, önce divançe ve sonra divan meydana getirmiştir. Arapça ve Farsçayı çok iyi öğrenen Ahmed Cevdet Paşanın tercüme-i hâlinde Fransızca ve Bulgarçaya da aşinalığının olduğu belirtilmiştir.

Çok genç yaşta geniş bilgi sahibi olan Ahmed Cevdet, 1844 yılında kadılık sınavı kazanmış ve ilk görevini bugünkü Arnavutluk'ta yapmış, fakat bir sene sonra rüüs imtihanı vererek müderris olmuştur. Bundan sonra müderrislik yapıp eserler kaleme alarak günümüz anlamında akademik alanda yükselerek "hareket-i hâric", "hareket-i altmışlı", "musıla-i Süleymaniye" rütbelerine nail olan Ahmed Cevdet, 1855 yılında vakanüvis olarak tayin edilmiş ve bu görevi 10 sene yürütmüştür. Aynı zamanda Encümen-i Maarif üyeliği, Darü'l-Muallimin müdürlüğü, Encümen-i Dâniş üyeliği gibi entelektüel birikim gerektiren görevlerde bulunmuştur. Bu arada İslâm hukuku alanında çalışmalarını sürdürmüş ve sırasıyla Galata, Mekke ve İstanbul kadılığı rütbelerine nail olarak bu alanda en üst seviyeye çıkmış, hatta 42 yaşında iken neredeyse Şeyhülislâm oluyormuş. Ancak 1866

yılı başında eriştiği Kazasker payesi Vezir payesine dönüştürülmüş ve Ahmed Cevdet Efendi, bundan sonra Paşa unvanı ile anılmaya başlamıştır.

Cevdet Paşa, ilmi kariyerinde yükselirken aynı zamanda farklı geçici görevler de üstlenmiştir. Sadrazam Reşid Paşa ve vezirlerden Fuad Paşa ile yakın temas içerisinde olarak Osmanlı sınırları içerisindeki Mısır, Romanya, Bosna-Hersek gibi bölgelerde birtakım idarî sorunların çözümü için özel olarak görevlendirilmiştir.

1868 yılında Haleb Valisi olan Paşa, akabinde Divan-ı Ahkâm-ı Adliye reisi ve Adliye Nazırı olmuştur. Bu esnada hukuk alanındaki teorik

birikimini pratiğe dökme imkânı bularak önemli islahata imza atmıştır. Bir de meşhur Mecelle ile ilgili çalışmaların başkanlığını yaparak dünyaca ünlü bir hukukçu olarak temayüz etmiştir.

1873 yılında Maarif Nazırı olan modern paşa, eğitimini, ibtidaiye, rüşdiye ve idadiye sistemini uygulamaya koymuştur. Çok kısa bir zaman Ticaret ve Ziraat, Evkaf, Dahiliye Nazırı olarak da görev yapan Ahmed Cevdet Paşa, toplam beş defa Adliye Nazırı görevine gelip gitmiştir. Tabii, arada valilik, müfettişlik, farklı kurul üyelikleri gibi vazifeler üstlenmiştir. En son görevi ise Meclis-i Âli üyeliğidir.

Bu kadar idarî görevlerine rağmen, Ahmed Cevdet Paşa ilimden hiçbir zaman kopmamış ve Tanzimat dönemindeki yeniliklerin uygulanmasından kaynaklanan zorluklara rağmen, birçok eser kaleme almış, lâyiha ve raporlar hazırlamış, köşetaşı sayılabilecek ilmî projeler yürütmüştür.

Cevdet Paşa, eşine az rastlanan bir mütefekkir, sistem kurucu bir hukukçu, ciltlerle eser kaleme alıp analitik bir yaklaşım ortaya koyan derin bir tarihçi, dil felsefesi yapabilecek donanıma sahip bir dilci, Osmanlı'daki modern eğitimin felsefe ve uygulamasını ortaya koyabilen, ilkokuldan üniversiteye kadar eğitim sistemini tasarlayabilen bir eğitimci, aynı zamanda dinî ilimlerde rüşuh sahibi bir alim olmanın yanı sıra, son dönem Osmanlı'nın en kıymetli devlet adamlarındandır.

1856 yılında Râbia Adeviye Hanım ile evlenen, ilim ve edebiyatla meşgul olan Ali Sedat, Fatıma Âliye ve Emine Semiye adlı evlâtlarını yetiştiren büyük deha, ilimle meşgul olduğu son demlerinde kısa süren hastalıktan sonra 26 Mayıs 1895'te İstanbul'un Bebek semtindeki yalısında rahmet-i Rahman'a kavuşmuştur. Arzusu üzerine babasının medfun bulunduğu Fâtiha Sultan Mehmed Türbesi haziresine defnedilmiştir. Ardında onlarca ciltten oluşan yirminin üzerinde değerli ilmî eser bırakan Lofçalı Ahmed Cevdet Paşanın ilmî tesiri günümüzde de devam etmektedir.

Mekânı cennet olsun!

V. AHMED

NÜVVÂB MÜDÜRÜ EMRULLAH EFENDİ, ÖLÜM YILDÖNÜMÜNDE ANILDI

Şumnu'daki Nüvvâb Medresesinin kurucu müdürü Emrullah Efendi vefatının 80. yıldönümünde anıldı. Anma etkinlikleri, Nüvvâb İmam Hatip Lisesi idaresi, öğretmen ve öğrencilerinin 30 Eylül 2021 tarihinde merhumun doğduğu yer olan Yusufhanlar (Pristoe) köyündeki mezarını ziyaretleriyle başladı. Aynı günün akşamında ise Şumnu'daki Şerif Halil Paşa Camisinde öğrenci ve öğretmenler ta-

rafından düzenlenen programda Emrullah Efendinin hayatını anlatan görsel sunum yapıldı. Ayrıca 80 küsur sene önce bir mezuniyet programında Emrullah Efendinin yaptığı konuşması okundu, vefat gününü anlatan bir yazı paylaşıldı. Camide rahmetlinin ruhu için Kur'an-ı Kerim ve mevlid okundu, dualar edildi.

RUEN BELEDİYESİNDE HATİM MERASİMLERİ YAPILDI

Burgaz iline bağlı Ulanlı (Ruen) belediye merkezi ve Göcenler (Zayçar) köyünde 32 öğrenci birkaç yıldır sürdürdükleri Kur'an kursu eğitimlerini başarıyla tamamladı. Bunun sonucunda Kur'an-ı Kerim'i hatmetmeyi başaran öğrenciler için hatim merasimleri düzenlendi. Göcenler'deki öğrenciler 2 yıl, Ulanlı'dakiler ise 3 yıl içinde hocaları Üzeyir Cevdet ve Orhan Selim rehberliğinde hatim indirdiler.

İki günde yapılan ve yaklaşık 1500 misafirin katıldığı hatim merasimlerine de Burgaz Bölge Müftüsü Selahattin Muharrem, milletvekilleri, belediye başkanı vs. hazır bulundular.

BAŞMÜFTÜLÜK 24 YETİME DAHA EL UZATIYOR

Yüksek İslâm Şurasına bağlı Sosyal Hizmetler Komisyonunun yeni heyeti seçilir seçilmez ilk oturumunu yapıldı. 1 Eylül 2021 tarihinde Başmüftü Yardımcısı Beyhan Mehmed başkanlığında toplanan yeni ekibe yürütülen faaliyetler hakkında başkan bilgi verdi. Bu bağlamda "Kurbanımızı Paylaşalım" kampanyası sosyal hizmetler alanındaki son başarılı girişimlerinden biri olarak değerlendirildi. Toplantı esnasında komisyon üyeleri yardıma muhtaç 24 yetimin taleplerini ve tedavi ihtiyacı olan hasta bir çocuğun desteklenmesini görüşüp talepleri karşılamayı kararlaştırdı.

RAZGRAD BÖLGESİNİN GENÇ İMAMI LEVENT HOCA VEFAT ETTİ

Razgrad bölgesinin genç imamlarından olup yaklaşık 15 seneden beri Abdulköy (Bogdantsi)'de görev yapan Levent Osman ansızın vefat ederek sevenlerini yasa boğdu. 16. 07. 1983 tarihinde doğan Levent Hoca 21. 09. 2021 tarihinde dünya yolculuğunu tamamladı. Ferhatlar (Delçevo) köyünde düzenlenen imam kursunda eğitim alarak senelerce köyünde ve bölgesinde dinî hizmette bulunan Levent Hoca, müftülük kurumuna bağlılığı, sakinliği ve ağırbaşlılıkla yürüttüğü irşad ve eğitim hizmetleriyle hatırlanmaktadır. Mekânı cennet olsun!

БЛАГОСЛОВЕНИЯТ НИ ПЕЙГАМБЕР (С.А.С.)

Хазрети Мухаммед Мустафа (с.а.с.), който е сътворен от Аллах в резултат на обичта Му и изпратен като милост за човечеството, е дарен с честта да превъзхожда всички творения на Аллах. Той е човек, т.е. преди всичко създание на Аллах, но същевременно е Последният пратеник на Аллах, с когото е затворена вратата, откъдето идват Аллаховите откровения. Любимият ни Пейгамбер не се нуждае от възхвала, защото той е благословен и възхваляван от Аллах и Неговите меляикета. Въпреки това ние също благославяме Расулюллах (с.а.с.), прославяме го и знаем, че сме длъжни да го почитаме. Но не заради това, че той изпитва необходимост или можем да увеличим славата му, а за да се извисим и се прославим чрез обичта и уважението си към него и благославяне на името му. Естествено, ние постъпваме така, за да се сближим с Аллах, спазвайки Неговите повели, прославяйки споменатите и обичайки обичаните от Него.

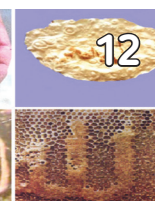
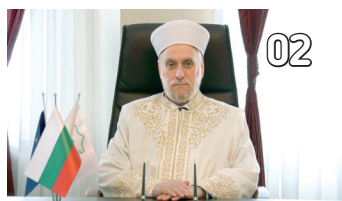
Освен че е създал Пейгамбера (с.а.с.), обичал го е и е пожелал да го обичаме, Аллах Теала го е сторил пример за подражание и прекрасен модел за следване. Затова всеки, който според възможностите си следва примера на Мухаммед (с.а.с.), ще успее в живота и ще се прослави с удостояване със задоволството Аллах.

Специално желая да подчертая примера на Мухаммед (с.а.с.) във всяко отно-

шение. Също така трябва да отбележа, че неговият живот е пример за всички хора, не става дума само за мюсюлманите. Но само мюсюлманите го следват и прилагат неговия образец житейски модел.

Всеки мюсюлманин от сърце вярва и с искрена обич е привързан към Мухаммед (с.а.с.). Но дълбочината на вярата в него и нивото на обичта към него могат да се различават, в резултат на което могат да се наблюдават различни проявления в следването на неговия пример. Едни могат да наблягат на неговите морални добродетели, други – на формалните му особености, трети – на чисто духовния му живот при извършването на ибадети, четвърти да следват по-стриктно ежедневните му битови действия, други пък да наблягат на мъдрите му позиции по отношение на събитията или да следват принципите на прозорливата му мисъл. Всеки от тези аспекти на неговия модел поотделно заслужава адмирации, но основното е да разглеждаме любимия ни Пейгамбер в цялостен вид и да се стараем да прилагаме цялостно принципите от неговия примерен живот. Следователно цял живот трябва да полагаме усилия за цялостно следване на думите и делата, т.е. суннета на Последния пратеник на Аллах – Хазрети Мухаммед (с.а.с.). Той е най-прекрасният пример за нас във всяко отношение.

Бегем С. Асанов

СЪДЪРЖАНИЕ

- 02 Силата на мюсюлманите и в единението
- 05 Крепостта на вярващите сърца
- 06 Пратеникът на Аллах е прекрасен образец за вас
- 08 Коран-и Керим – чудо на чудесата
- 10 Призивът на Мухаммед (с.а.с.) към

- исляма и призивът в наше време
- 12 Да различим чудото на Мухаммед (с.а.с.) от останалите „чудеса“
- 14 По вода от Германия до Черно Море
- 16 Нагробен паметник от Кричим ни напомня за холерата от XIX в.
- 17 Имам Газали

Брой 10 (322)

Октомври 2021
Година XXXI

ISSN: 1312-9872

Издател
МЮСЮЛМАНСКО
ИЗПОВЕДАНИЕ
Главно мюфтийство

Вид издание
Месечно, периодично

Главен редактор
Бегем С. Ахмед
Редакционна колегия
Джемал Хатип
г-р Кадир Мухаммед
Мурад Бошнак
Мухаммед Камбер
г-р Селиме Хасанова
Айдын Юмеров

Технически редактор
Салих М. ШАБАНОВ

Контакти
София 1000
ул. „Братя Миладинови“ 27
Списание „Мюсюлмани“
Тел.: 02/ 981 60 01

Представителства
Мюсюлмански настоятелства
Районни мюфтийства

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Печат:
Sky Print

Абонаментни цени
Годишен: 24,00 лв.
Шестмесечен: 12,00 лв.

СИЛАТА НА МЮСЮЛМАНИТЕ Е В ЕДИНЕНИЕТО

Интервю с главния мюфтия д-р Мустафа Хаджи

► *Уважаеми господин главен мюфтия, благодаря Ви, че приехте да гадете това специално интервю за нашето списание. Искане ми се да Ви върна в началото на 90-те години на миналия век. След завършването на средното си образование Вие сте били имам в родното си село Драгиново. Положението на имамите днес по-добре ли е оттогава?*

Зависи от каква гледна точка гледаме този въпрос. Непосредствено след падането на комунизма хората бяха жадни за исляма, защото те бяха почувствали липсата му дълги години. Хората искаха да вкусат от духовната храна, защото атеистичният комунизъм беше отровил достатъчно душиите им. От тази гледна точка положението на имамите беше по-лесно, защото не се налагаше те да търсят джемаата. Хората търсеха имамите. Всеки средностатистически мюсюлманин се стремеше да възпита децата си в духа на религията и ги изпращаше в Коран-курс. От гледна точка на материалното положение, положението на имамите беше много по-трудно, защото те не получаваха никакво възнаграждение. На много места хората събираха средства и подsigуряваха някаква заплата на имама, но това не беше навсякъде, а също така и нямаше регламент колко трябва да бъде заплата на имама. Това допълнително нагнетяваше напрежението между имамите и джемаата, защото някои хора смятаха, че на имами-

те не трябва да се плаща, а те да се издържат само от заплащането на обреди като мевлид, дженазе и пр.

Днес имамите са изправени пред други предизвикателства. Ако в миналото хората се задоволяваха само с това да чуят, че трябва да изпълняват намаза и да говеят в рамазан, днес те и най-вече младите хора се интересуват от ролята на религията в реалния живот, интересуват се от въпроси, свързани с техния бит и култура. Ето защо имамите трябва да имат по-добра подготовка, да могат да са в крак с времето и да дават отговори на всякакви въпроси. Това все още е непостигната цел. Едва тогава финансовите проблеми на имамите ще бъдат кардинално решени, защото всички заинтересовани страни ще се съревновават да решат проблемите на имамите.

► *Вие сте завършили Теологическия факултет на Йорданския университет „Йермук“. Определено тогава трудностите са били много повече. Разкажете ни накратко за обучението си в този университет. Има ли желаещи от България, които да продължат обучението си там?*

Няма как да обясня това накратко, защото ние учихме в много трудни условия, тъй като нямаше стипендии. Помагаха ни хора, които очакваха награда само от Аллах. Аз имах и още един проблем – семейството. Живях и учих близо пет години в Йордания, а съпругата и децата ми бяха в България.

Това беше голямо изпитание, но се възползвах от възможността да се обучавам, защото това беше моя мечта.

В нашето съвремие младите хора не искат да учат теология – нито във Висшия ислямски институт в страната ни, нито в чужбина. Извън страната почти няма студенти, които да се обучават в религиозни училища. Проблемът е свързането на обучението с престижа и заплащането на дейността като служител в Мюсюлманско изповедание. Това е много грешно схващане. Може би на него се дължи фактът, че голяма част от служителите в Мюсюлманско изповедание не смятат за нужно да се обучават, достатъчно им е да знаят основни неща за исляма.

► *На 23 октомври 1997 г., на Обединителната мюсюлманска конференция, сте избран за първи път за главен мюфтия с тригодишен мандат. А от 2005 г. насам Вие сте главен мюфтия на Република България вече 16 години. Доверието на делегатите към Вас е заслужено. Кой е бил най-трудният Ви период, в който е трябвало да представлявате мюсюлманската общност?*

В края на месец юни 1997 г. се върнах от Йордания и не ми е минавало през ума да ставам главен мюфтия, защото през 1992 г. бях един от тримата начело на Главното мюфтийство и знаех много добре какви са проблемите там. Но не аз решавам, Аллах решава! Въпреки

нежеланието ми да поема такава отговорност, вече деветнадесет години изпълнявам тази длъжност.

През тези години се сблъсках с проблеми от различен характер – трябваше да се съобразявам с капризите на политици; бях призован в следствени служби; бях обявен за служител на Държавна сигурност и много други. Най-тежко обаче преживявах, когато хора от мюсюлманско потекло приемаха немюсюлманска култура, приемаха чужди имена, животът им не се различаваше от този на хора, които изповядват друга религия. Когато виждах мюсюлмани да ядат открито в рамазан, да правят сватба с алкохол и подобни деяния, това накърняваше самочувствието ми.

► Ето че за пореден път сте избран за главен мюфтия на България. Честито! Всъщност тази година Вие бяхте единственият кандидат, според Вас какъв трябва да бъде главният мюфтия, какви качества е нужно да притежава „главата“ на мюсюлманската общност?

През деветдесетте години в Устава на Мюсюлманско изповедание беше записано: „главният мюфтия трябва да притежава необходимата религиозна подготовка“, без да се обяснява какво означава

тази подготовка. Причина за това беше липсата на кадри, завършили висше ислямско образование. Днес вече е записано, че главният мюфтия трябва да притежава висше ислямско образование. Това обаче не е достатъчно. Главният мюфтия трябва да има опит както в религиозната сфера, така и в административната. Най-важното обаче е доверието на служителите в Изповеданието. Не може да се постави шаблон и да се третират всички служители или всички райони по един и същ начин. Районите в България са много различни и ако искаме да имаме успех, трябва да се постъпва според ситуацията в различните райони.

Духовната сила също е от голямо значение. Търпението в името на Аллах, както и изчакване развитието на някои събития е едно от изискванията за всеки ръководител. Също така не трябва да се очакват резултати от днес за утре, нужно е да се работи с перспектива, въпреки че всеки от служителите и всеки районен мюфтия иска неговите желания да бъдат решени на момента.

► По какви въпроси мюсюлманите могат да се обръщат към институцията Главно мюфтийство?

Мисля, че на мюсюлманите не им е добре известна тази институ-

ция. Някои я приемат като политическа организация, други я приемат като източник на средства и пр. Всъщност Главно мюфтийство е институцията, която представлява мюсюлманите, организира религиозния им живот, но тя не е финансова или държавна институция. Главно мюфтийство е източник на духовна енергия, а заедно с това и закрилник на онеправданите и изпадналите в беда. Главно мюфтийство е и арбитър в обществото по всички въпроси, които не могат да бъдат решени чрез закони. Главно мюфтийство е и организатор на събития, които поддържат жив духа на мюсюлманите, както и тяхната идентичност.

Също така трябва да е ясно на всички, че мюсюлманите не могат да бъдат общност всеки за себе си, силата на мюсюлманите е в единението. Няма друга институция, нито идеология, която да обедини мюсюлманите в България. Главно мюфтийство е наследство от нашите предци, които в никакъв случай не са били по-глупави, нито по-безотговорни от нас. Много хора се опитват да заобикалят Главно мюфтийство или да го използват като параван, но никога не успяват да постигнат целите си, каквито и да са те. Ето защо смея да твърдя, че мюсюлманите могат да се обръщат

Откриване на новата сграда на Районно мюфтийство Кърджали

към нашата институция по всички въпроси, които касаят техния всекидневен живот и тяхната религия.

► **Какви са предизвикателствата, които стоят пред организацията на религиозните дела в предстоящите години?**

За тридесет години Изповеданието измина дълъг и труден път. Основният проблем беше липсата на визия и стратегия за развитие на Мюсюлманско изповедание. Днес този проблем е решен. Параметрите на действие са факт, това обаче не е достатъчно. Необходимо е тази институция да бъде припозната от всеки мюсюлманин в България и посланията на Главно мюфтийство да стигат до всички мюсюлмани, които да виждат себе си като част от нея. За това са необходими много усилия.

Мюфтийството трябва да бъде по-близо до мюсюлманите. Това няма как да го направи главният мюфтия сам, нито районният мюфтия. Това е ангажимент на всички служители и най-вече на имамите, които са гръбнакът на институцията.

Държавата и политиците също трябва да осъзнаят важността на религията в реалния живот. Религията не може да служи на политиката, нито да се съобразява с политическата обстановка. Религията е коректор на всяка грешка на хората. Докато това не се възприеме от всички, проблемите в обществото

ще се задълбочават.

► **С колко вакъфа разполага Главно мюфтийство към днешна дата и каква парична стойност годишно се получава от тях? Помощта на държавата ни към Мюсюлманско изповедание помага да вървим с една крачка напред, достатъчни ли са тези средства?**

Едва ли може да се каже колко на брой са вакъфските имоти. Това е въпрос, който се задава доста често, но не може да се отговори, защото джамиите също са вакъфски имот, часовниковата кула е вакъфски имот и пр. Що се касае до въпроса за приходите от тях, годишно Изповеданието получава около три милиона лева приходи от вакъфските имоти. Изповеданието получава и субсидия от държавата, която възлиза на пет милиона и седемстотин хиляди лева. Като прибавим и даренията от мюсюлманите, бюджетът възлиза на около четиринадесет милиона лева.

Съпоставено с предишни години, финансовото състояние е много по-добро, но не е достатъчно, за да подобри сериозно заплащането на служителите и най-вече на имамите. Надявам се в обозримо бъдеще това да стане факт. С риск да се повтори обаче, имамите трябва да разберат, че заплащането на техния труд е тясно свързано с тяхната активност.

► **От какво се лишава главният мюфтия, за да изпълни функции**

ите си на „глава“ на мюсюлманите и същевременно ректор на Висшия ислямски институт? Може би от почивка...

Почивката е доста разнопосочно понятие. Понякога човек почива по-добре, като работи, и се изморява, когато бездейства. Това, от което човек се нуждае, е удовлетворение от свършената работа, от плодовете на своя труд и не на последно място – от разбирателство с хората около себе си.

► **С какви думи ще се обърнете към мюсюлманската общност чрез страниците на сп. „Мюсюлмани“?**

Мюсюлманите в България трябва да се научат да поемат делата на живота си в свои ръце. Чакането на „спасител“ не е присъщо на вярата на мюсюлманите. Необходимо е всички да се обърнат към себе си и да направят своята равностметка, защото в последно време винаги оставят тази важна задача на други. След като изпаднат в трудна ситуация, винаги обвиняват други хора.

Обвинението е присъщо на слабите хора, каквито мюсюлманите не са. Те обаче трябва да разберат капацитета, с който разполагат, но не го използват. Фактът, че ислямът не е патент на никого, а на всички мюсюлмани, ни показва, че всички трябва да работим за просперитета на исляма.

Интервюто взе: Исмие Исмаилова

КРЕПОСТТА НА ВЯРВАЩИТЕ СЪРЦА

ДЖУНА ШОНДРОВА

„Устройва джамиите на Аллах само онзи, който вярва в Аллах и в сетния ден...“ (ет-Тевбе, 9: 18)

Хората, дошми днес,
всички ги води един интерес.
Да почетем откритването на дома,
крепостта на вярващите сърца.
Джамията, пречистваща нашата душа.

Пред Великия Аллах
в Неговия дом да се изправим,
дуа за всички да отправим.
Да благодарим за възможността
да бъдем тук, точно сега.

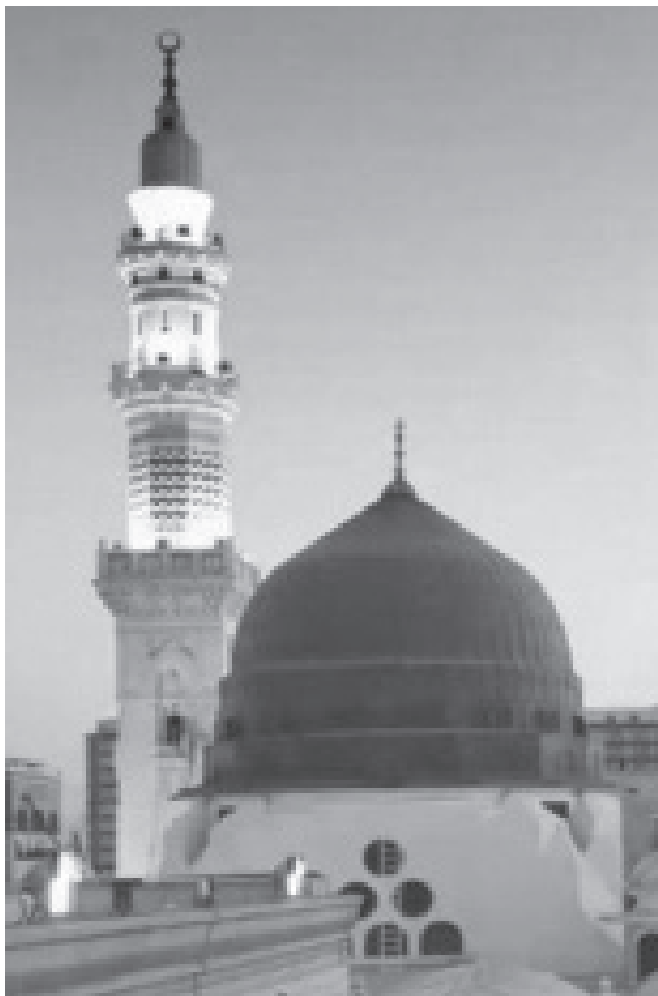
Аллах да съзнаради
хората за всичките им добрини.
На тези, които работиха неуморно
джамията да изглежда така,
и на всички, които отправяха своята дуа!

На тях дължим да сме тук сега,
обединени мюсюлмански сърца,
та наши джамията е точно за това —
да обединява вярващите по вярната следа,
да се доближим до Аллаховата светлина.
Да се помолим греховете ни да отпрати
и дженнет за всички мюсюлмани да отреди.

„Винаги, когато една група хора се съберат в дом от домовете на Аллах, четат Книгата на Аллах и взаимно се учат, над тях се спуска спокойствие, обръща ги милост, меляикетата ги наобикалят и Аллах ги споменава пред тези, които са при Него.“ (Хадис)

ПРАТЕНИКЪТ НА АЛЛАХ Е ПРЕКРАСЕН ОБРАЗЕЦ ЗА ВАС

Д-Р АХМЕД ЛЮТОВ ЕКСПЕРТ ВЪТРЕШЕН ОДИТ

Всевишният Аллах е създал човека като най-съвършеното същество, като го е дарил с воля, разум, способност да мисли, да разбира и преценява. Дарил го е и с много други способности, които го правят най-достойното и ценно същество. Въпреки това Аллах Теаля е изпращал и пратеници на всяка общност, които да показват на хората правилния и истински път, по който трябва да вървят, както и начина, по който да живеят. Основното им послание е хората да вярват в единобожието. В Корана Аллах повелява: *„Кажи [о, Мухаммед]: „Той е Аллах – Единствения. Аллах, Целта [на всички възжелания]! Нито е раздал, нито е роден, и няма равен Нему“* (ел-Ихляс, 112: 1–4). Това

е основата на всички небесни религии. Това потвърждават и всички пратеници, изпращани от Аллах Теаля на всички общности във всички етапи на човешката история.

Аллах Теаля завършва изпращането на Свои пратеници на общностите и цялото човечество с последния Си пратеник Мухаммед (с.а.с.), за когото в Корана е казано: *„Ние те изпратихме с истината за благовестител и предупредител. И нямаше общност, сред която да не е минал предупредител“* (Фатир, 35: 24).

Хазрети Мухаммед (с.а.с.) е изпратен като милост за световите и да покаже на човечеството как трябва да живее. Още преди да бъде обявен за пратеник и да му бъде низпослан Коран-и Керим, той е притежавал универсалните човешки качества, приети от хората по целия свят като необходими и правилни. Това се е проявявало в неговото детство, в младостта му, в отношението му към всички предимства и недостатъци на обществото, в което е живял, в отношението към съпругата му, към роднините и съседите, в помощта, която е оказвал на сираците и нуждаещите се, във възпротивяването му срещу неправдата, в справедливото му и честно отношение в търговията. Именно чрез тези качества нашият пратеник Мухаммед (с.а.с.) е спечелил доверието на всички хора и е придобил прозвището Мухаммед-ул-Емин (Доверения Мухаммед).

Забележете, всичко това се случва в неговия живот, преди да бъде обявен за Пратеник на Аллах. Никой не е знаел и не е предполагал, че той е Пратеник на Аллах. Обществото, в което е живял, го е признало за човек, притежаващ и практикуващ универсалните човешки качества. Тези качества са били основни добродетели във всички епохи от човешката история, те правят човека истински и ценен за себе си и за обществото. Това именно е и целта на неговото създаване.

Всеки, който се е опитал да разкаже и обясни живота на Пратеника (с.а.с.), се е затрудня-

ОТ СЪКРОВИЩАТА НА КОРАН-И КЕРИМ

СТОРИ НИ ОТ СВИДЕТЕЛСТВАЩИТЕ

вал много, защото той е пратеник, когото Аллах е обичал и прославил. Всеки учен и изследовател е изразявал определени мисли относно някой аспект от живота на Пратеника, но за съжаление, не е възможно да се обхванат цялостно животът и делата му. Той е широкообхватна и универсална личност, а хората са ограничени и не могат да развият целия си потенциал във всички сфери от живота на Мухаммед (с.а.с.).

Хазрети Мухаммед (с.а.с.) е живият Коран. Показва ни как трябва да живеем според повелите на Корана, като в един хадис казва: „*Най-полезен от вас е този, който научи Корана и научава и другите на него*“. Това може да се интерпретира и като „този, който научи повелите, живее и прилага принципите на вярата си, а също така показва с личен пример, учейки и другите на този начин на живот“. Запомнете, че само с личен пример могат да бъдат убедени хората за полезните неща и практики.

В епохата, в която живеем, човек трябва да се старее да изпълнява всички възхвалени качества, като ги прилага във всяка сфера от живота си, така ще спазва и повелите на Корана. Ще бъде човек за пример и ще постигне целта на живота си, ще бъде щастлив както на този свят, така и в отвъдното. Ще осъзнае смисъла и целта на създаването си. Затова в нашето съвремие имаме най-голяма нужда да разберем Пратеника на Аллах (с.а.с.) и да го вземаме за пример във всяко отношение, да се стараем да спазваме всички принципи, които той е спазвал. Защото Аллах казва в Корана: „*И каквото Пратеника ви даде, вземете го! А каквото ви забрани, оставете го! И бойте се от Аллах! Аллах е суров в наказанието*“ (ел-Хашр, 59: 7).

Иманът не е шега работа и неслучайно е гарант за дженнета на всеки, който го притежава. Именно поради този факт трябва да се посочи, че никой друг няма възможността и способността да се разпорежда с имана освен Аллах. Той е Този, Който не гледа в лицата на хората, независимо дали са красиви, или не, дали са усмихнати, или не. „Той гледа в сърцата на хората.“ Гледа дали в това сърце е запазено нещо от фитрата и дали сърцето е бяло, или е черно. Всеки човек трябва да се запита за състоянието на своето сърце – какво съхранява в него и как това сърце ръководи своя притежател. А мерилото за това не е мнението на човека, нито на обществото или пък на когото и да е. Всичко минава през призмата на Свещения Коран и суннета на Мухаммед (с.а.с.), чийто призив е: „А щом чуят низпосланото на Пратеника, ти виждаш очите им да преливат от сълзи заради онова, което са узнали от истината. Казват: „Господарю наш, повярвахме, впиши ни със свидетелите!“ (ел-Маиде, 5: 83).

Това е дуата, която всеки вярващ трябва да отправя. Ако не бъде вписан като такъв от Всевишния Аллах, той е от загубилите. Абдуллах ибн Зубейр (р.а.) е казал: „Този аят е низпослан във връзка с етиопския владетел Неджаши и неговите монаси“. И представете си, ако Всевишният Аллах не беше известил Пейгамбера за Неджаши, никой нямаше да разбере, че той е бил от „вписаните“. Отронените сълзи, предизвикани от озареното сърце, са станали причина хора далеч от Пейгамбера (с.а.с.) да чуят Словото на Аллах (дж.ш.) и да приемат исляма.

Словотона Аллах днесе сред нас, четем, учим, разпространяваме и се молим по същия начин на Аллах да ни впише сред свидетелите. Има обаче едно много важно условие за това: всеки, който иска да бъде вписан, трябва да пролее сълзи, предизвикани от Истината. Когато се изпълни това условие, вярващият ще влезе в дженнета. Ибадетът, който се извършва през целия живот, като намаз, оруд, зекят и др., трябва да бъде приет от Всевишния Аллах, а Той го приема само от „вписаните“. Именно поради тази причина Той не гледа нищо друго освен сърцето на човека. То съхранява шехадета, а всяко сърце, съхраняващо тази ценност, не заслужава друго освен дженнет. Такова сърце предизвиква изговарянето на искрен шехадет, насочва към редовното кланяне на намаз, говеене по време на месец рамазан, вършене на доброволни ибадети и всичко обичано от Всевишния. Такъв шехадет кара вярващия да страни от харамите и съмнителните неща и да се стреми единствено към Неговото задоволство.

Моля се на Всевишния Аллах да ни впише и съживи сред притежаващите такива сърца!

Сабри МУСТАФА

КОРАН-И КЕРИМ – ЧУДО НА ЧУДЕСАТА

МУРАД БОШНАК РАЙОНЕН МЮФТИЯ НА РМ – ПЛЕВЕН

Всевишният Аллах ни е удостоил да сме от уммета, който вярва в низпосланото от Него. Най-великото откровение, изразяващо универсалността на прекрасната ни религия, всъщност е и най-великото и прекрасно чудо (муджизе), с което е удостоен нашият Пейгамбер (с.а.с.) и съответно умметът му.

Живеем във време, когато хората се съмняват във всичко и във всеки. Доверието е почти на изчезване, а религиозността е мишена на всички отричащи моралните, респективно религиозните ценности. Все по-трудно е да накараш хората да осъзнаят целта и стой-

ността на муджизетата, с които Всевишният Аллах е избрал и удостоил определени хора – пейгамбери. Въпреки че сме свидетели на случващите се предречени неща, разумът отказва да ги приеме, а сърцата на тези хора все повече закоравяват. Причината за това е, че тези чудеса преди всичко се виждат със зрението на имана. Осъзнават се и озаряват пътя към дженнета. Така през историята – от създаването на Адем (а.с.) до натоварването на Мухаммед (с.а.с.) с пейгамберската мисия – избрани и удостоени от Всевишния Аллах хора призовават и напътстват към тевхида, като по време на призоваването, ос-

вен всичко останало, те били подкрепяни и с муджизета. Като целта е да уверят хората в единството на Аллах Теаля и да ги напътят в правия път.

Мухаммед (с.а.с.) е печатът на пейгамберите, по същия начин и Коран-и Керим е последното истинско чудо, универсално послание и несекващ източник на напътствие до настъпването на къяметския ден. Характерното за това муджизе е, че представлява програмата, по която работи и действа Пейгамберът (с.а.с.), за разлика от чудесата на предишните пейгамбери, които били различни от техните програми. Муджизето на Муса (а.с.) например е

тоягата, а неговата програма е Теврат. Муджизето на Иса (а.с.) е изцеляването на слепи и прокажени, а програмата му е Инджил.

Коранът е едно от чудесата, с които е дарен Мухаммед (с.а.с.), и до него могат да се докоснат абсолютно всички до къяметския ден. Това муджизе е програмата, по която се ръководи Пейгамберът (с.а.с.), а също така и всички повярвали в него. Чудесата на предишните пейгамбери не могат да се видят от днешните вярващи, но всеки може да види Коран-и Керим, да го държи в ръцете си и да го чете. Никой, живял след Муса (а.с.), не може да види и пипне тоягата, не може да види как разделя морето на две, не може да види как Иса (а.с.) изцелява слепи и прокажени. Никой не може да види как от стена излиза камила. За всичко това научаваме от чудото на чудесата, от най-великото муджизе – Коран-и Керим. Това е муджизето, което осведомява всички народи за миналото, отправя предизвикателство към всички за настоящето и бъдещето.

Друга характеристика на чудесата е времето и мястото, но това не важи за Коран-и Керим. И тъй като Аллах Теаля знае миналото, настоящето и бъдещето, Той казва, че Коранът е муджизе, което ще информира за миналото, ще напътства за настоящето и ще предрича бъдещето. Без значение кое поколение ще го чете. Именно поради тази причина ще си остане муджизе до къяметския ден, без значение дали се отнася за хората в Европа, Азия, Америка или което и да е друго място по света.

Така например в сура ер-Рум Всевишният предизвестява победа за мюсюлманите срещу

византийците и персийците, като след девет години словата на Аллах се потвърждават, а тогавашните мюсюлмани стават свидетели на това. Какво ли щяха да кажат невярващите, ако това не се бе случило така, както беше обещано от Аллах Теаля?

Свидетели сме как нашите съвременници откриват неща, посочени от Корана още преди 1400 години. За съжаление, в бъдеще няма да сме свидетели на новите открития, когато идните поколения ще се докоснат до други, неоткрити от нас, тайни на Великото Слово. Така Коран-и Керим ще остане един непресъхващ извор до къяметския ден, от който могат да пият всички желаещи. Всъщност еш-Шарави описва Коран-и Керим по брилянтен начин, окачествявайки това чудо на чудесата като „Коранска аптека“. В тази аптека могат да се открият лекарства от всякакво естество, стига да се следват напътствията на Лечителя, изписал рецептата.

Коран-и Керим не е ограничен само за времето на неговото низпославане, защото ислямът е последната и единствена религия. Изхождайки от това, става напълно ясно, че Коран-и Керим е чудодеен за всяко време. Затова Всевишният казва: „Ще им покажем Нашите знамения по хоризонтите и в тях самите, додето им се изясни, че това е истината. Нима не е достатъчно, че твоят Господар е свидетел на всяко нещо?“ (Фуссилет, 41: 53).

В това отношение ще открием в Коран-и Керим неща, които говорят за формата на Земята, за движението на планетите, Слънцето, Луната. Ще намерим айети, обясняващи развитието на човешкия ембрион, структурата на човешкото тяло, чо-

вешката кожа и отпечатъците на пръстите – все факти, потвърдени от съвременната наука, известни от Аллах преди хиляда и повече години, непонятни за тогавашните читатели и за огромна изненада на съвременните учени. Това са факти, станали причина безпристрастни учени да приемат исляма и да потвърдят, че това няма как да се знае от обикновен човек, без да бъде информиран от Всевишния Аллах.

От казаното дотук следва, че целият живот на Мухаммед (с.а.с.) е муджизе, защото той живее според чудото Коран. Нали Айше (р.а.) казва, че „неговият нрав е Коранът“.

Именно посредством наставленията на Аллах (с.т.) Пейгамберът (с.а.с.) спечели сърцата на хората, а човекът, който вдигна мечата си срещу него с цел да го убие, се промени до такава степен, че застана с живота си до него и го закриля с имуществото си. Това е чудо, което и днес всички споменаваме, даваме го като пример, но за съжаление, дотук... Няма го вече Хазрети Омер... Той живее чрез чудото на Пейгамбера в нашите насихати, в нашите джамии и в нашите сърца. Там, където се чете Коран-и Керим и се прави ибадет на Всевишния.

Ако някой днес иска да види муджизе, нека погледне Корана. Ако не е мюсюлманин, да чете с размишляване и непредубеденост неговия превод. А мюсюлманите, когато четат Корана, четат за камилата, излязла от стената; за морето, разделено на две, и за хората, преминали през него; за човек, живял в стомаха на кит; и т.н. Нека сериозно се замислят и да се обърнат с иман и разум към Словото на Аллах.

ПРИЗИВЪТ НА МУХАММЕД (С.А.С.) КЪМ ИСЛЯМА И ПРИЗИВЪТ В НАШЕ ВРЕМЕ

След като стана пейгамбер, Мухаммед (с.а.с.) започна своята мисия да призовава хората към правата религия ислям. Това е и една от най-важните задачи, която се пада на всеки пейгамбер. Едни от първите низпослани айети са доказателство за това, защото идват в заповедна форма: „**О, ти, който се обвиваш [в своите одежди], стани и предупреждавай, и твоя Господар възвеличавай**“ (ел-Муддессир, 74: 1–3).

Мухаммед (с.а.с.) беше активен човек. Използваше всяка възможност и място, за да предупреждава и наставлява хората. Въпреки че живееше на място, в което беше пълно с идоли, хората пиеха алкохол, извършваха какви ли не скверности, той не се притесняваше от това и призоваваше. В началото на исляма призивът и наставленията бяха по-скрити, но когато Омер (р.а.) прие исляма, призивът стана явен. Първите хора, които Расулюллах (с.а.с.) призова да приемат исляма, бяха неговите най-близки хора – семейство и роднини. След тях той се обърна и към всички хора. Това е важен пример и за нас как трябва да процедираме, когато решим да призоваваме към религията на Аллах.

Хазрети Мухаммед, въпреки че беше обиждан многократно от своите близки, не се отказа от призива си. Събираше хората и призоваваше скрито и явно. Той призоваваше към Аллаховата религия по два начина: първият бе словесният, говорейки на хората, а вторият – чрез своя пример, прилагайки исляма на практика! Тези два метода даваха изключително голям резултат в призива, с позволението на Аллах.

Както казах и по-горе, Расулюллах (с.а.с.) беше активен човек. Когато трябваше да се воюва, той беше с вярвачите. Когато се строеше джамията в Медина, той работеше наравно с другите. Когато се копаеше ровът преди битката Хендек, той копаеше с останалите мюсюлмани. Не стоеше само в джамията и да чака наготово! Не го правеше и за това хората да му кажат „машаллах“ и да се покаже пред тях. Това беше Мухаммед (с.а.с.) – най-великият измежду пратениците! Всяко нещо, което правеше, беше единствено заради Аллах и след това – за да покаже правия път на хората и в частност на своя уммет. Неговият нрав също играеше ключова роля в призива към исляма. За него Аллах казва в Корана: „**Ти наистина имаши**

велик нрав“ (ел-Калем, 68: 4).

Отговорност за призив към исляма имат и мюсюлманите! Аллах казва в Корана: „**И кой има по-хубаво слово от онзи, който зове към Аллах и върши праведни дела, и казва: „Аз съм отдаден!“**“ (Фуссилет, 41: 33). Когато се върнем в днешно време, виждаме, че имаме изключително много възможности за призив към религията на Аллах. От нас зависи как ще се възползваме от тях. Без съмнение, най-добрият метод, чрез който можем да призоваваме, е методът на Мухаммед (с.а.с.), който се състои от комбинирани на говорене относно религията на Аллах и личен пример в изпълняването на Аллаховите повели. Не трябва да се притесняваме и да влизаме в различни обстановки и ситуации, за да призоваваме! От нас са напомнянето и призивът, а от Аллах е напътствието. Защото: „**Не ти напътстваш, когато обичаш, а Аллах напътства когото пожелае**“ (ел-Касас, 28: 56), „**Аллах оставя в заблуда когото пожелае и напътства когото пожелае. Той е Всемогъщия, Премъдрия.**“ (Ибрахим, 14: 4)

Днес интернет пространството е един от модерните и най-лесни начини за призив към исляма. При него имаме възможност голяма маса от хора да се сдобият с информация, свързана с исляма. Безспорно Фейсбук е мястото, където най-много може да се види активността на даден човек в призива. Но не трябва да забравяме нещо изключително важно, а именно това, че границата между показността (рия) и искрения призив е много тънка. Без съмнение, огромна част от хората ще се подхлъзнат и ще оставят всичките си добрини на тази дуня, защото са извършени само за спечелване задоволството на хората и за постигане на определени земни ползи.

Нека призоваваме към исляма с искреност, търпение и да се пазим от показността в нашите сърца, за да бъдем успешни в нашия кратък земен път и спасени в ахирета. Да следваме примера на Мухаммед (с.а.с.), за да може да влезем след него през дженнетските врати! Моля Аллах да ни даде правилно разбиране за Неговата религия и да затвърди сърцата ни върху исляма!

ИЗХОД

Правилно или грешно мнение?

Добро или лошо отношение?

Има ли иман в сърцето ти, или няма, близо ли си, или далеч от исляма?

Към неправдите дали си безразличен, сливаш се с тълпата или си различен?

По кой път избра да вървиш, излекува ли раните си, или продължи да кървиш?

Далеч от Аллах няма лечение, далеч от Аллах те чака самота и без съмнение – празнота.

Чака те, за да те обземе, а сърцето ти, горкото, как ще се съвземе при падането ти в такава яма...

Не падай! Обърни се към исляма!

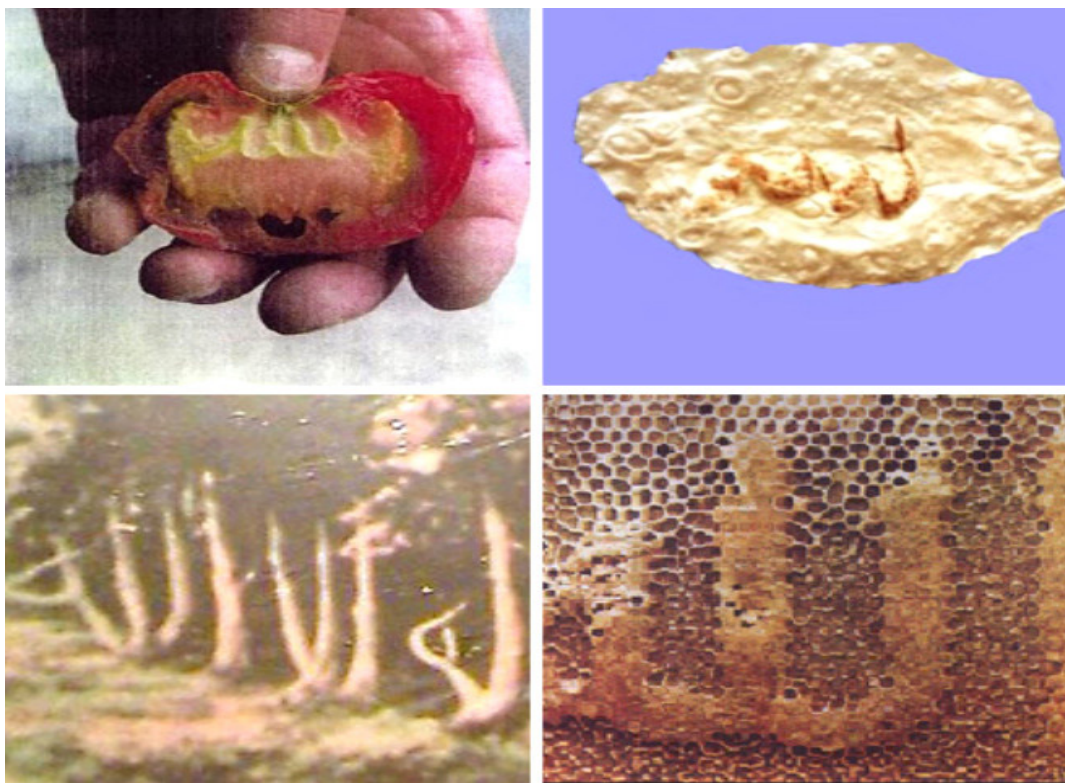
Аллах е милостив!

Ля иляхе илляллах ще е причината да си щастлив.

Един-единствен е Аллах!

Айше Гюлтекин

ДА РАЗЛИЧИМ ЧУДОТО НА МУХАММЕД (С.А.С.) ОТ ОСТАНАЛИТЕ „ЧУДЕСА“

Аллах Теаля създал човека, избрал го сред всички Свои творения, дарил го с разум и съвест, след което го сторил халиф – наместник на този свят. И за да следва правия път и не се отклонява от истината, Той – Всемогъщият, изпратил пратеници за хората, от самите тях, които да повеляват доброто и възбраняват порицаното, ръководейки се от низпосланото откровение върху тях.

Вярата в това откровение (вахий) и неговото низпославане е най-голямото чудо (муджизе), което всички мюсюлмани приемат безусловно. Именно затова всички учени, от всички времена на ислямската история, са единодушни, че Свещеният Коран е най-голямото доказано чудо на Пратеника Мухаммед (с.а.с.). Всяка сура и всеки айет в него сами по себе си са муджизе, тъй като съчиняването и написването на подобни на тях е непосилно за хората. Относно това във втората сура на Корана се казва: „А ако се съмнявате в това, което сме низпослали на Нашия раб, донесете една сура, подобна на неговите“ (ел-Бакара, 2: 23). А в друг айет се повелява: **„Нека донесат слово, подобно на него, ако казват истината!“** (ет-Тур, 52: 34).

Именно затова всяка отделна част – всяко

изречение в Свещения Коран – била наречена „айет“, което ще рече „знамение или чудо“, което обикновените хора, освен пратениците, не могат да донесат...

Идолопоклонниците от племето Курейш отрекли светкавичното нощно пренесение (ел-Исра) на Мухаммед (с.а.с.) от Месджид-и Харам в Мекка до Месджид-и Акса в Кудс (Йерусалим). Затова, когато чули за събитието, побързали да съобщят това на най-близкия му приятел Ебу Бекир (р.а.). Казали му: „Този твой приятел полудя! Казва, че през миналата нощ бил пренесен от тук до Кудс и бил върнат обратно!...“. Ебу Бекир (р.а.) ги изслушал и попитал: „Това той – Мухаммед, ли го каза?“, а те отвърнали: „Да...“. Тогава Ебу Бекир (р.а.) рекъл: „Щом той го е казал, тогава е истина!“. Курейшите се слисали от отговора му, а той продължил: „Аз повярвах, че Аллах е низпослал на него откровението Си..., а това е по-голямо чудо от разказаното току-що“.

Интересно е, че в днешно време мнозина сред мюсюлманите приемат редица верни и неверни неща за чудо, но през целия си живот не прочитат дори един айет от Свещения Коран, който е най-голямото чудо и „няма съмнение в него“ (ел-Бакара, 2: 2).

Виждаме в социалните мрежи стара снимка на дърво с човешки силует, кланящо намаз, харесваме я и пишем под нея: „Субханияллах!!! Чудо от чудесата на Аллах!“, но след малко се чете езан и ние самите не кланяме намаза... Призивът за петкратния намаз, който е повеля на Великия и Премъдър Аллах, не заслужава ли повече внимание от видяното?! Защо се пренебрегва умишлено или нехайно? Истинността на тази снимка не е доказана, а повелята за намаза е категорична истина...

Облаците в небето изобразяват името на Аллах или Неговия Пратеник... „Машаллах, голямо чудо!...“ Но не е ли по-чудно, че Аллах е Създателят на небесата и вселената и на всичко в тях, а ти пренебрегваш повелите Му и примера на Неговия Пратеник?!

Върху кожата на крава, овца или риба, а понякога – върху плод или зеленчук, ще видиш изписано името на Аллах... „Чудо, и то ГОЛЯМО!...“ А замисляме ли се въобще, че името Му е много по-значимо и свещено от това да се въргаля в тора и по земята?! Още повече, то е изписано в сърцата ни, които се успокояват със споменаването Му!

Сътворяването на тези животни, плодове и зеленчуци не е ли по-голямо чудо, към което да обърнем вниманието си?! **„И в добитъка има поука за вас. Даваме ви да пиете от онова, което е в стомаха му сред нечистотии и кръв – чисто мляко, приятно за пиещите“** (ен-Нахл, 16: 66).

И за да различим муджизето и чудесата на Аллах от останалите земни „чудеса“, би трябвало добре да научим значението на самата дума „муджизе“, тъй като правилното ѝ разбиране ще ни отведе към правилния отговор:

Муджизе е дума, която произлиза от корена „а-дже-зе“ или „а-джи-зе“, който означава „слабост, безсилие, неспособност“. А като термин в ислямската литература муджизе е: „Нещо необичайно и необикновено, непосилно за волята на обикновените хора, което се случва по желание на Всевишния Аллах, като дарение и подкрепа към избраните от Него пратеници, то е доказателство за истинността на поверената им от Него мисия“.

От казаното дотук разбираме, че единствено и само пратениците на Аллах са способни – с Негово позволение – да донесат и покажат муджизе от това естество. И да знаем, че чудесата на Аллах са вечни и ние ще ги открием винаги когато разтворим Неговата Книга...

ДЖЕМАЛ ХАТИП НАЧАЛНИК-ОТДЕЛ „ИЗДАТЕЛСТВО“

Съдба ли са бедите и злополуките, които ни се случват?

Бедите и злополуките трябва да бъдат разглеждани в три групи: а) бедите и злополуки, които са извън човешката воля (като природните бедствия); б) бедите и злополуки, свързани с частичната човешка воля (като пътните произшествия, при които частично човек е виновен); в) бедите и злополуки, извършени изцяло по волята на човека (като катастрофите, причинени след употреба на алкохол; болестите, причинени по невнимание, и др.).

Няма съмнение, че всички тези неща се случват по волята на Аллах. Но след като вярващият не знае тайната на съдбата си, той е длъжен да вземе всички предпазни мерки срещу всякакъв вид бедствия и злополуки, а в случай че го сполетят – да бъде търпелив и да се отдаде на отреденото от Аллах. Разбира се, тук не става въпрос да прояви съгласие с безнаказаността в случай на проявена вина, небрежност или умишлено нарушение на правата му. Той е длъжен да търси правото си. Заедно с това не бива да забравя, че Аллах притежава безкрайна милост и благодат. Следователно всеки, който е претърпял злополука и е проявил търпение, ще получи наградата си при Него. Понякога Аллах желае да изпита Своите раби и ги подлага на различни изпитания. Според предание от Пейгамбера (с.а.с.) пратениците и праведните хора били изложени на най-големите неприятности в историята (Муснед, Ахмед).

Правилно ли е да се казва: „Така ми е било писано от Алах, аз какво мога да сторя“?

Вярата в съдбата и предопределеното е от основите на вярата. Но хората не могат да се освободят от своите отговорности, използвайки съдбата за оправдание. Както не е правилно човек да казва: „Така ми е било писано, това е моята участ, какво да направя“ и да върши грях. Също така не би било редно да се смята за невинен, след като е извършил грях, като използва съдбата за оправдание. Всеки ще бъде държан отговорен за вярата и делата, които е извършил със свободната си воля.

И все пак Аллах знае най-добре!

ПО ВОДА ОТ ГЕРМАНИЯ ДО ЧЕРНО МОРЕ - III

МАУТХАУЗЕН

Отново успех да се промъкна между постоянните участници в Международната туристическа регата по р. Дунав (ТИД), за да се включа в следващия етап – от Линц до Братислава. Като се събрахме групата за инструктаж в Българския туристически съюз (БТС), гледам половината от групата бяха участници години наред в регатата. Макар че в България водните туристи са десетки, имаше и такива, които бяха по наши за ръководството на БТС и бяха редовни участници. В Линц пристигнахме един ден преди групата от Инголщат да доплава и с нетърпение ги очаквахме. С нетърпение, защото щяхме да приемем от тях лодките и палатките, за да продължим към Братислава. От кану-каяк клуба на Линц пак беше организирана другарска вечер.

На следващия ден, след кратък инструктаж за състоянието на етапа, си пожелахме приятно плаване и тръгнахме. Тъй като вторият човек в лодката ми не знаеше да

плува, предпочитам да се движим по-близо до брега и тук за малко щях да остана без глава. Реших за по-безопасно да минем между един закотвен шлеп и брега, но отдалеч не се виждаше стоманеното въже, с което той беше привързан към брега, едва на два метра пред лодката можах да го видя. Не ми остана нищо друго, освен да легна по гръб и да викна на втория „Лягай!“. Повече такива опити да минавам между шлеп и брега не направих. След още няколко километра стигнахме до хидровъзел Абвинден. За преминаването му е изградена алея, по която с колички пренасяме лодките.

Реката минава покрай манастира „Санкт Флориан“ и спирам за кратка почивка. Не пропуснах възможността да разгледам манастира. В него на една от стените на сградата на „миролюбивите“ манастир е поставен барелеф на римското божество на войната Марс. Дворецът „Хоенбрун“, който е построен през 1722 година, сега е превърнат в Ловен музей.

На инструктажа бяхме пре-

дупредени, че ще минем покрай град Маутхаузен. Преведено, името значи „митнически град“, тъй като тук се пресичали пътищата към северната и южната част на Европа. Градът води своето начало още от римско време, откогато има останали сгради. За първи път се споменава през 1189 година, по времето на император Фридрих I. През 1335 година е построен замъкът „Прагщайн“, в който сега се намира Градският музей. Запазена е и черквата „Хайнрих кирхе“ от 1024 година. А в северната индустриална зона европейският Турско-ислямски съюз (АТИБ) е изградил ислямски културен център с джамия.

Този град е известен с печалната си слава още от Първата световна война, когато тук имало лагер за военнопленници, в който са умрели 10 000 сръбски и италиански военнопленници. През Втората световна война към печалната си слава отпреди той добавя и прозвището „фабрика за смърт“. Тук са умъртвени 32 180 съветски военнопленници, 30 203 поляци,

12 923 унгарци, 12 870 югославяни, 8203 французи, 6502 испанци, 5750 италианци, 4473 чехи и словаци – списъкът е дълъг, но има и още 31 600 човека, чиято народност не е установена.

До входната врата на лагера има издигнат паметник на генерал-лейтенант Дмитрий Карбишев, който през нощта на 16 февруари 1945 година бил привързан към стълб и заливан със студена вода, докато се превърнал в леден блок. Трябвало да изтърпи такава жестока смърт, защото като патриот и човек, обичащ родината си, отказал да сътрудничи на немския Генерален щаб.

В баните на лагера има поставена табелка, че по тръбите никога не е текла вода, а отровният газ „Циклон Б“, с който били умъртвявани затворниците. В операционната зала са извършвани опити върху хора, като че ли са опитни животни, и то без упойка. Впоследствие са издигнати паметници на 110 000 от умъртвените в лагера затворници.

Напускам лагера и се насочвам към лодката с мисълта дано никога повече по Дунав да не тече кръв, а чиста вода, независимо дали ще е бистра, или мътна.

Не сме се освободили от мрачните мисли за Маутхаузен и пред нас, на левия бряг, като че ли за да разсее мрачните мисли, е разположено красивото градче Енс. Тук 400 години пр. Хр. са се заселили келтите. През 1212 година Леополд VI му дава статут на град и се смята, че това е най-старият град в Австрия. След Втората световна война в него намират подслон изгонени от Бохемия (Чехия) семейства с немско потекло, които пренасят тук уменията си в изработката на сребърни накити, и сега сребърните изделия с марка „Яблонекс“ са търсени по целия свят.

Грайн

Продължавам надолу по реката и след още десетина километра ново градче – Валдзее. В Историческия музей на града се виждат експонати още от каменната ера. Римляните строят тук крепост, а в средните векове се изгражда и замък, който от XIX век е собственост на фамилията на Хабсбургите.

След Енс, ето го и хидровъзел Енс. Тук преминаването става по пътека с колички покрай язовирната стена и електроцентралата.

Още двадесет километра и стигам до края на днешното пътуване – град Грайн. Повтарят се всички познати и втръснали действия: разтоварване на лодката, опъване на палатката и прибиране на багажа в нея. Гледам – други си обръщат лодките за през нощта, но аз си я оставям така, както е, като само я завивам. Не я обръщам, защото на сутринта от росата през нощта ще е мокра и ще трябва да чакам да изсъхне или да я избърша добре, но няма какво – парцали не нося.

Следва кратка разходка из Грайн. Той е възникнал като стражеви град през 1138 година, защото от тук започва проломът Щруденау. През 1468 година херцог Зигмунд фон Тирол дал правото на града да има собствен герб. Боядисаният в жълто дво-

рец „Грайнбург“ доминира над града с размерите си и разположението над него. Като притежание на херцозите от Кобургската династия известно време е бил собственост и на българския цар Фердинанд, през което време над него се е развявало българското знаме.

След Втората световна война дворецът става общинска собственост и в него е открит Музей на корабоплаването. В него има изложени модели на различни плавателни съдове. Особено е интересен тъй нареченият „уламски сандък“. Тези дървени кораби плавали чак до Виена и там били разглобявани, а дървеният материал, от който били направени, се използвал в строителството.

На фасадата на замъка има два часовника: единият е слънчев и до него е записана годината на построяването на замъка – 1488 година.

Гордост на града е и малкият театър с 40 места. Интересното в него са двете ложи – едната за Наполеон, а другата, с решетки, за затворниците (и те са били хора!). Решетките били така направени, че нито затворниците да могат да виждат публиката, нито пък тя – затворниците.

Надгробен паметник от Кричим ни напомня за холерата от XIX в.

била 4 акчета на ден. Същият бил изпратен на друго място, а на негово място бил назначен Халил ибн Ахмед. За наименования на джамията не се споменава, нито пък годината на построяването ѝ. Затова е трудно да се установи дали става въпрос за днешната съществуваща джамия, която според устни предания от местното население е построена през 1800 г., или в селото е имало и друга джамия, която не е достигнала до наши дни.

По сведения на днешния имам-хатиб Екрем Ходжов, съществуващата джамия за последно е ремонтирана през 2001–2002 г. от д-р Мустафа Хекимоглу, който извършил ремонта ѝ в знак

„почистено“ изцяло.

В хазирето днес са запазени общо десет цели надгробия и два фрагмента (саръци от мъжки надгробия). От епитафските надписи, отразени върху тях, научаваме, че всички те са от края на XVIII и началото на XIX век. Особено внимание заслужава надгробният паметник на Мустафа ибн ел-Хадж Хюсеин (рахметуллахи алейх). Той е изработен от сив мрамор и тюрбан, вид – урфи сарък, увит около висока шапка в средата. Интересното тук е, че покойният Мустафа не е починал от естествена смърт, а причината за смъртта му била нелечима болест – чума, която отнела живота му на младини. Възможно е да става въпрос за холерата, която се появява в Индия още в началото на XIX в. и достига своя връх през 1816 г.

За разлика от ранните османски паметници, при които срещаме само примирение пред отреденото от Аллах, тук виждаме отчаяност и оплакване на съдбата, като се споменава и причината за това недоволство, а именно – неочакваната смърт.

В превод текстът на надписа гласи:

[1] Ел-Фатиха (молба за прочит на сура Фатиха за душата на покойника).

[2] След като дойдох, разбрах, че е лъжовен този земен свят.

[3] Душата си пожертвах още в тези младини.

[4] Накрая чума причини смъртта ми.

[5] Дори за миг не намерих от смъртта избавление.

[6] Помилваният, опростеният (от Аллах), Мустафа

[7] ибн ел-Хадж Хюсеин.

[8] Година 1229 по хиджри (1813 г.).

Ред	Транскрипция	Оригинален текст на арабица
1	El-Fâtîha	الْفَاتِحَةُ
2	Yalan buldum gelüb dâr-ı cihânı	يلان بولدوم گلوب دار جهانی
3	Fedâ ettim bu gençlikte bu cânı	فدا اقدم بو گنجلكده بو جانی
4	Vebâ oldu sebeb mevtime âhir	ويا اولدی سبب موتمه اخر
5	Ecelden bulmadım bir dem emânı	اجلدن بولدم بر دم امانی
6	El-merhûm ve'l-mağfûr Mustafâ	المرحوم والمغفور مصطفى
7	ibn el-Hâc Hüseyin	ابن الحاج حسين
8	Sene – 1229 [hicri]	سنة – 1229

За първи път в османските документи село Кърчим, Кърчима (днес град Кричим), се споменава през 855 г. по хиджри (т.е. 1451 г.). Тогава от Високата порта бил издаден ферман за подвластност на големия везир (везириазам) Чандарлъзаде Халил паша, като в него било наредено да се очертаят границите на селото. В друг султански ферман от 1576 г. Кричим се споменава като селище с две махали – Кърчима-и зир (Долен Кричим) и Кърчима-и баля (Горен Кричим).

В друг, по-късен османски документ – от 1777 г., се говори за джамията в селото и заплатата на имам-хатиба Али Халифе, която

на благодарност към кричимския джемаат за това, че са го изучили и са му помогнали да завърши медицина. Ходжов споделя също, че в хазирето (малкото гробище), което се намира до джамията, имало доста стари османски надгробия, които били унищожени по времето на тоталитарния режим през 70-те години на миналия век. Днес намиращите се в него надгробни паметници са съхранени тук от местните мюсюлмани, които ги пренесли от старото турско гробище, когато – под претекст, че ще бъдат построени детска градина и парк на негово място – то било сринато и

ДЪЛБОКОТО МОРЕ НА ЗНАНИЕТО И МЪДРОСТТА: ИМАМ ГАЗАЛИ

Ебу Хамид Мухаммед ибн Мухаммед ел-Газали е един от най-видните и влиятелни мюсюлмански учени в ислямския свят. Той е роден през 450/1058 г. в близост до гр. Тус, Иран, когато в иранските земи все още сунизмът е много широко разпространен. Баща му умира, когато Газали е още малък, и заедно с брат си – известния суфи Ахмед Газали, и няколкото им сестри остават сираци. Преди да умре обаче, бащата завещава на свой близък приятел да се грижи за неговите деца, затова този бащин приятел, който бил дълбоко религиозен и благонравен човек, няколко години се грижил за тяхното обучение и възпитание.

Първоначалното си обучение Газали получава в родното си място, а след това, под насърчението на своя настойник, започва обучение в едно медресе в гр. Тус. Там той получава солидни знания по фъкъх при Ахмед ер-Разкани, след което продължава обучението си в Джурджан. Тук Газали разширява знанията си по науката хадис. През 473/1080 г. Газали вече е в Нишабур, където се записва в известното медресе (университет) „Низамийе“, което според думите на изследователя Анри Корбен е било „един от най-важните идейни центрове на ислямския свят“. В медресето по това време преподава един от най-известните учени в областта на науката келям – Имам-ул-Харамейн Джувейни. Той е от преподавателите, които оказват влияние на Газали при изграждането на неговата мисловна система. Тук е необходимо да се спомене и връзката на Газали с Ебу Али ел-Фармеди, известен суфи, възпитаник на прочутия Абдулкерим ел-Кушейри.

Газали, който, още преди да пристигне в Нишабур, получава солидни познания по хадис, акаид, арабски език и други традиционни науки, в медресето „Низамийе“ задълбочава познанията си по фъкъх, хиляф, джедел, акаид, логика и философия и става изтъкнат учен, който дори спечелва симпатиите на своя учител Джувейни. Той го окачествява със следните хвалебни слова: „Газали е едно дълбоко море“, а след написването на произведението по фъкъх „ел-Менхул“ Джувейни казва: „Ти ме погребва още като съм жив, не можа ли да изтраеш до смъртта ми...“.

След смъртта на Джувейни през 478/1085 г. Газали осъществява контакти с известния селджукски везир Низамулмюлк и след известно време се установява в неговия дворец, където има щастието да се срещне с редица авторитетни учени. В тази благоприятна атмосфера младият учен прекарва около шест години, през които прави задълбочени изследвания в областта на различни науки.

Плод на тези години са редица негови творби, написани и оформени по време на преподавателската му дейност в най-прочутото от медресетата „Низамийе“,

намиращо се в Багдад, в което той е назначен през 484/1091 година. Четирите години, изкарани като преподавател в този университет, са и най-плодотворните му години – от гледна точка на създадените произведения, тъй като тогава той написва около 25 основополагащи книги.

Обаче отдалият живота си в търсене на истината Газали не се задоволява с това. Придобитите знания, компетентността му в различните науки, славата на най-добър учен на съвремението му не го удовлетворяват, неговата скептичност не го изоставя по пътя на истината. Целта му е да достигне състоянието на убеденост, затова към края

488/1095 г. изоставя всичко, което е постигнал – ученици, книги, семейство и близки, напуска Багдад и се отдава на бродене из дебрите на арабските земи, а в същото време и в дълбините на океана, наречен човек.

Следващите 10 години Газали, който тогава е на 36 години и е изоставил една от най-престижните длъжности – ръководител на медресето „Низамийе“ в Багдад, прекарва в странство, отдаден на богослужения и размисли върху божествените проявления. Може би една от най-важните причини за тази особена постъпка на Газали е наличието на морална деградация и социална дестабилизация, които само чрез наука не могат да се оправят. Затова Газали, започвайки от себе си, търси пътища за излекуване на духовните болести, които са в основата на всички други проблеми. Това се потвърждава и от неговите трудове, написани в този период.

След десетгодишно странство, в средата на 499/1106 година, Газали се връща в Нишабур и по настояване на управителя и близки съмишленици отново започва преподавателска дейност в медресето „Низамийе“, където навремето е учил. През този втори преподавателски период имам Газали, който вече е изпитал сладостта на уединението, на отдаването на ибадети и размисъл, все повече отбягва хората и през 503/1109 г. се връща в своя роден град Тус.

Там, близо до дома си, Газали изгражда медресе, в което се изучава усилено фъкъх, и до него – едно текке, в което се възпитават суфии. Последните си две години великият учен и мъдрец прекарва тук, като обучава, пише и беседва с благонравни хора, достигнали пълна убеденост във вярата.

Худжет-ул-ислям имам Газали на 14 джемази-юл-ахир 505 г. (18 декември 1111 г.) бива прегърнат от Аллаховата милост и му се разкрива истината, за която той милее години наред. Газали е погребан в Тус, до гроба на световноизвестния персийски поет Фирдуси.

Рахметуллахи алейх!

В. АХМЕД

ИНИЦИАТИВЕН КОМИТЕТ ЩЕ ПОДГОТВЯ ЧЕСТВАНЕТО НА 100-ГОДИШНИНАТА ОТ ОСНОВАВАНЕТО НА „НЮВВАБ“

Инициативен комитет ще подготвя честването на 100-годишнината от създаването на Духовно училище „Нювваб“ в Шумен. Решението е взето на заседание на Висшия мюсюлмански съвет на 5 октомври 2021 г. В състава на новоучредения комитет, който трябва да организира събитията, свързани с тържествената дата

през 2022 г., влизат 11 души, начело с председателя на Съвета Ведат С. Ахмед, зам.-главния мюфтия Ахмед Хасанов, районния мюфтия на Шумен Месут Мехмедов, директора на ДУ „Нювваб“ Шериф Хюсюн и други възпитаници на „Нювваб“, работещи в различни сфери.

ГЛАВНИЯТ МЮФТИЯ ГОСТУВА НА ХАТИМ В С. КЪСАК

Главният мюфтия Мустафа Хаджи беше специален гост на хатим в с. Късак, община Доспат. 25 момчета и 15 момичета от местния Коран-курс изнесоха богата религиозна програма, включваща рецистиране на знамения от Свещения Коран с превод на български език, кратка история за живота на Пратеника Мухаммед (с.а.с.) и поучителни стихотворения. Програмата бе подготвена от имама на

селото Кемал Ахматов и преподавателите Емине Ахматева, Шукрие Кехайова и Джемиле Шалганова. Главният мюфтия Мустафа Хаджи пожела на децата да продължат по пътя на образоването в ислямската религия и благодари на родителите им, че ги подкрепят. В своето приветствие районният мюфтия на Смолян Неджими Дъбов също поздрави децата, родителите и преподавателите.

ПОЧИНА ИМАМЪТ НА ГРАД ЛЕВСКИ

На 3 октомври след кратко боледуване от КОВИД-19 ни напусна имамът на гр. Левски Мюмюн Мехмедов Алиев. Ще го запомним като достоен човек и последовател на повелите на Аллах Теаля. От Районно мюфтийство – Плевен, ни уведомиха, че 61-годишният Мюмюн ходжа за кратко е бил имам в с. Горско Сливово, а след това – имам в гр. Левски. През годините се е отличил като пример за правилния път, по който мюсюлманите трябва да вървим. Завършил е Курса за имами в Шумен. Синът му Бехчет и дъщеря му Невин също са учили в „Нювваб“, а Невин в момента продължава образованието си във Висшия ислямски институт.

Аллах да дари Мюмюн Алиев с дженнет, а близките му – с търпение!

ПОСЛАНИКЪТ НА АЗЕРБАЙДЖАН ПОСЕТИ РАЙОННО МЮФТИЙСТВО – ВЕЛИКО ТЪРНОВО

Посланикът на Азербайджан Н. Пр. Хюсеин Хюсеинов посети Велико Търново. При посещението на дипломата в старопрестолния град посланик Хюсеинов се срещна и с районния мюфтия Нутфи Нутфиев. Дипломатът му пожела успех в изпълнението на задачите, които предстоят през следващите 5 години. Визитата на посланик Хюсеинов в града завърши с посещение на търновската джамия за джума намаз, воден от зам.-главния мюфтия Бейхан Мехмед.

ЛЕКЦИИ ЗА ТЪЛКУВАНЕ НА СБОРНИКА С ХАДИСИ НА МУСЛИМ

Лекции, посветени на тълкуването на достоверните хадиси на Мухаммед (с.а.с.), започнаха на 23 септември в джамията „Кадъ Сейфуллах ефенди“ в София. Те ще се провеждат всеки чет-

въртък, след вечерния намаз. Бившият председател на Висшия мюсюлмански съвет Ридван Кадъов ще води лекциите по тълкуване на сборника „Сахих Муслим“. Той е посветил няколко години

за превода на книгата от арабски на български език. Сборникът на Муслим със заглавие „Сахих“ е вторият най-важен източник в исляма след Свещения Коран.